

VÝZKUMNÁ ZPRÁVA
LEDEN 2023

RIZIKA, PROBLÉMY A POTŘEBY UMĚLCŮ BEZ STÁLÉHO ZAMĚSTNÁNÍ V SOUČASNÉ EKONOMICE V ČR

Tento dokument byl vytvořen v rámci řešení projektu „Rizika, problémy a potřeby umělců bez stálého zaměstnání v současné ekonomice v ČR“ za finanční spoluúčasti EU prostřednictvím Národního plánu obnovy a MK.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO
KULTURY

PROJEKT BYL REALIZOVÁN NA KATEDŘE ARTS MANAGEMENTU
NA FAKULTĚ PODNIKOHOSPODÁŘSKÉ
VYSOKÉ ŠKOLY EKONOMICKÉ V PRAZE

Autoři výzkumné zprávy:

Marek Prokůpek, Pavla Petrová, Ilja Šmíd, Vojtěch Kouba, Martin Zelený

© Marek Prokůpek, Pavla Petrová, Ilja Šmíd, Vojtěch Kouba, Martin Zelený, 2023

KONTAKT

ING. MAREK PROKŮPEK, PH.D
MAREK.PROKUPEK@VSE.CZ

POSTAVENÍ UMĚLCŮ A DALŠÍCH KULTURNÍCH PRACOVNÍKŮ A STATUS UMĚLCE	04
O PROJEKTU	10
VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	13
IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY	14
POTŘEBY UMĚLCŮ	17
PROBLÉMY A OMEZENÍ	23
INTERNACIONALIZACE	27
PROBLÉMY A PŘEKÁŽKY V SOUČASNÉM SYSTÉMU DOTACÍ	31
STATUS UMĚLCE	34
ZDROJE	40
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	41
PŘÍLOHA	42

POSTAVENÍ UMĚLCŮ A DALŠÍCH KULTURNÍCH PRACOVNÍKŮ A STATUS UMĚLCE

Problematika postavení umělců a dalších kulturních pracovníků bez stálého zaměstnání se v uplynulé dekádě stávala v České republice (dále jen ČR) tématem interních diskusí profesních asociací, ale bez většího dopadu na tvorbu kulturních strategií i na bližší poznání detailního stavu konkrétního sektoru.

V roce 2017 pracovalo v odvětví kultury 226,5 tis. pracovníků, z toho 133 tis. uměleckých pracovníků, z toho samostatně 83 563 (Felklová, 2020). Současný stav pohledu na umění, jeho význam pro život a rozvoj společnosti a s tím související vztah společnosti k uměleckým profesím je výslednicí mnohaletého historického vývoje. Postoj k umělcům a jejich existenci byl vždy ambivalentní: na jedné straně uznání a obdiv k výsledkům tvůrčí umělecké činnosti, a to jak na nejvyšší, tak i na lokální úrovni, na straně druhé odsunutí umělců do podřadného postavení sloužících, lidí téměř na okraji společnosti, kteří žijí většinou díky podpoře štědrých donátorů, mecenášů, byť v některých případech byly výsledky jejich činnosti součástí kultury establishmentu. Výtvarné profese byly spíše považovány za řemesla, ceny výsledků práce malířů, sochařů či architektů byly stanovovány např. i s ohledem na spotřebu materiálu.

V předlistopadové době se v rámci vládnoucí ideologie umělci měli stát a v některých případech i stali propagátory proměny společnosti v novou, socialistickou společnost. Odměnou jim byla garantovaná míra existenční jistoty, společenské uznání, status umělce měl všeobecně uznávanou autoritu a byl podporován i různými bonusy typu udělování státních cen, jmenování zasloužilými či národními umělci, možností využívání určitých ekonomických výhod (ponechání části valutových prostředků k nákupu v Tuzexu apod.). Umělci tak hráli s režimem jakousi „hru“: za sociální jistoty drtivá většina z nich – s výjimkou malé hrstky „nepřízpůsobivých“, kteří opravdu živořili – přistoupila na dané podmínky, byť často s vnitřním nesouhlasem. Dokázali se však v daných mantinelech pohybovat přece jen s určitou vnitřní svobodou, vedle poplatných režimních děl vznikla řada kvalitních uměleckých děl a počinů. Z pracovně-právního hlediska tehdejšího socialistického zákonodárství působili umělci jak v rámci zaměstnaneckých pracovněprávních vztahů, tak i ve svobodném povolání.

Dobrym príkladem charakteru svobodného povolání před rokem 1989 byli např. výtvarní umělci. Ti mohli získat „razítko do občanky“ tzv. registraci, kdy výkonný umělec byl zapsán (povinně a současně výběrově) v seznamu vedeném Českým fondem výtvarných umění (ČFVU) – byl mu tím přiznán status umělce a svou činnost mohl vykonávat bez pracovního poměru, byl pojištěn a jeho příjem byl zdaněn mírnou daní z literární a umělecké činnosti (LUČ), další výhodou bylo nízké nájemné z nebytových prostor – ateliérů. V roce 1990 mělo tento status cca 6000 umělců. Po roce 1989 se zrušením starého svazu a změnou na Unii výtvarných umělců pozbyla registrace platnost (1993) a Unie začala jako decentralizovaná organizace vydávat mezinárodně uznávanou identifikační kartu profesionálního výtvarného umělce. Přijetím různých zákonných úprav je dnes postavení (nejen) výtvarného umělce sice objektivně určeno a umožňuje jeho existenci, vůbec však nezohledňuje jeho specifika a zvláštnosti umělecké tvorby. Význam zápisu v Národním registru je tedy dokladem profesionality, podpurným prostředkem k získání zakázek, nic víc, nic míň. V letech 1990–2018 obdrželo tuto identifikační kartu s platností na jeden rok cca 6000 činných umělců, v roce 2021 bylo v registru zapsáno 1329 osob, převážně starší generace (Brůža, 2010).

Revoluční proměna společnosti, na které se umělci velkou měrou podíleli, přinesla svobodu tvůrčí činnosti, umělci mohli začít tvořit bez jakýchkoliv ideologických omezení, svobodně prodávat svá díla, cestovat po celém světě a navazovat na kulturní bohatství bez hranic, ale jejich sociální postavení se objektivně spíše zhoršilo. V rámci tzv. delimitací uměleckých těles a institucí byla v první polovině 90. let omezována zaměstnanecká místa u velkých uměleckých těles. Např. z velké instituce filharmonického charakteru, jakým byl Symfonický orchestr HMP FOK, byli propuštěni všichni sólisté a odloučena tělesa jako Pražský mužský sbor, Musica Bohemica či dětský sbor Bambini di Praga. Ztratila tak existenční jistotu v podobě pravidelných příjmů, zkušebních prostorů, agentážního zastoupení atd. V roce 1995 byl zákonnou úpravou zrušen tzv. výsluhový důchod, který konkrétním uměleckým profesím (vedle dalších profesí typu pilotů a horníků) umožňoval odchod do důchodu za výsluhu let, např. u sólistů baletu po 20 letech, u členů baletního sboru po 22 letech, mimům a operním pěvcům, dirigentům, koncertním sólistům, členům profesionálního komorního souboru po 25 letech – měli nárok na důchod ve výši 50 % průměrného měsíčního výdělku (Vašek a Riedlbauch, 2012).

Postavení umělce, které v předlistopadové době bylo do značné míry závislé na schvalovacích postupech orgánů oficiální kultury, vedlo k tomu, že v porevolučním nadšení se umělecké profese s plnou vervou vrhly do víru svobody a jen co nejdále od svazování se čímkoliv. Svobody, která bohužel často doklouzala až k totální neznalosti svých práv a pološedé ekonomice. Zatímco před rokem 1989 převažoval u uměleckých profesí při vykonávání umělecké činnosti zaměstnanecký poměr a umělci „na volné noze“ se

vyskytovali převážně v těch profesích, kde charakter tvůrčí činnosti vyžadoval samostatnou práci, v uplynulých třiceti letech většina umělců (různé odhady hovoří o cca 80 tis. pracovnících) využívá možnosti působit ve svobodném povolání (jako OSVČ nebo v živnostenském podnikatelském módu) i v případě, že jsou zaměstnaní v umělecké instituci, poměrně častá je také kombinace uměleckého svobodného povolání se zaměstnáním v jiném oboru ekonomiky (vzdělávání, reklama, gastro) (Paczyńska, 2021).

Nedostatečná sociální ochrana je dána především finančním ohodnocením práce umělců, které je opět jako v dávné minulosti dostává na okraj společnosti, v jejich případě ovšem nikoliv z důvodu nízké úrovně vzdělání či neochoty pracovat, ale z důvodu neschopnosti společnosti uvědomit si jejich význam a definovat postavení a v návaznosti na to i náležitou odměnu. Vývoj honorářů a platů v uměleckých profesích ve srovnání s celostátní situací je doslova šokující.

Tabulka 1 Vývoj honorářů a platů v uměleckých profesích

čistý průměrný plat herce v angažmá	21 685 Kč
měsíční příjem z divadelního herectví ve svobodném povolání	17 909 Kč (muži), 15 977 Kč (ženy)
průměrná mzda v ČR	38 911 Kč (hrubá)
nárůst cen chleba 2015–2022	178 %
nárůst nájemného 2015–2022	300 %
nárůst platu divadelního dramaturga v PO 2015–2022	0 %

Zdroj: Vlastní zpracování podle ND TALKS, 2022

Pandemie viru COVID-19 téma postavení umělce vynesla do popředí nejen v ČR, ale i v ostatních zemích světa. V ČR pandemie poukázala na křehkost prostředí kultury bez stálého zaměstnání, ale rovněž na neznalost, jak velký tento sektor je a jaké konkrétní potřeby má.

ČR a ostatní státy a také samotné UNESCO se vracejí k primárnímu dokumentu k [Doporučení UNESCO o statusu umělce z roku 1980](#) (UNESCO, 1980). Doporučení požaduje, aby členské státy UNESCO zlepšily profesionální, sociální a ekonomický status umělců prostřednictvím kroků a opatření „týkajících se odborné přípravy, sociálního zabezpečení, zaměstnanosti, daní, platových podmínek, mobility a svobody projevu.“ Uznává rovněž právo umělců sdružovat se v odborových nebo profesních organizacích, které mohou zastupovat a hájit zájmy svých členů. Jinými slovy, Doporučení UNESCO vyzývá členské státy, aby umělcům přiřkly stejná práva jako ostatním skupinám, které vyžadují zvláštní zacházení.

V roce 2022 UNESCO zahájilo [celosvětové konzultace o provádění Doporučení z roku 1980](#) o postavení umělce. Cílem této konzultace je zmapování současného stavu a sdílení osvědčených postupů.

Nejistotu umělců vysvětluje hned několik faktorů (Dâmaso et al., 2021; Panteia, 2020):

- nestandardní pracovní podmínky (např. nemají klasickou pracovní dobu), status a příjem;
- nízké a nepravidelné příjmy;
- nepředvídatelnost koncového produktu umělecké práce a jeho přijetí;
- obchodní modely jsou v této oblasti založené na jedinečnosti umělce a společenských hodnotách odlišných od cílů na trhu;
- relativně nedostatečné sociální zabezpečení;
- vyloučení z běžných bankovních služeb (např. obtížné získávání hypoték);
- obtíže v přístupu k celoživotnímu vzdělávání;
- inklinace k přeshraniční mobilitě (což je spojeno s řešením situací vztahujících se na víza, sociální ochranu nebo daňovou problematiku);
- skutečnost, že umělecká tvorba je časově i pracovní náročná.

Během své kariéry pracují umělci a pracovníci v kultuře obvykle na částečný úvazek, nemají smlouvu na dobu neurčitou a kombinují zaměstnání a samostatně výdělečnou činnost. Charakteristickým rysem je „projektová“ práce, která ztěžuje možnost využívat výhod plynoucích ze standardního sociálního zabezpečení, protože placený pracovní čas je limitován, není pokračující a výdělky jsou často nízké (Evropská komise, 2018).

Primárním úkolem tvůrců politik je především to, aby pracovali na odstranění prekarizace umělců a dalších kulturních pracovníků a na nastavení pro ně srovnatelných podmínek s dalšími odvětvími ekonomiky i se zaměstnanci.

Studie pod názvem [Krise udržitelné kariéry?](#) ze září 2022 mezinárodní sítě ministerstev kultury, kulturních rad a agentur IFACCA (International Federation of Arts Councils and Culture Agencies) zdůrazňuje, že umělci a nezávislí kulturní pracovníci se během svého pracovního života stále potýkají se znepokojivou mírou nejistoty. Po pandemii čelí krizi udržitelnosti své kariéry a budoucích vyhlídek v kulturních a kreativních odvětvích. „Udržitelné kariéry umělců a nezávislých kulturních pracovníků nelze dosáhnout, pokud nebudeme věnovat náležitou pozornost nedostatku vhodných zákonů, profesních standardů a společenské hodnoty, která je jejich práci přiznávána, a pokud neuznáme, že přístup k příležitostem je nerovný“ (IFACCA, 2022).

Smyslem definování statusu umělce (jak to stanoví Státní kulturní politika na léta 2022- 2025) je mimo jiné upravit postavení umělců jako tvůrčího potenciálu duchovního rozvoje společnosti. K tomu je třeba zodpovědět následující otázky:

1. Kdo je umělec, (resp. kdo je profesionální umělec)?

Dokument UNESCO z roku 1980 považuje za umělce „každou osobu, která vytváří umělecká díla nebo se svou interpretací podílí na vytváření nebo znovuvytváření uměleckých děl a která považuje svou uměleckou tvorbu za hlavní součást svého života, tímto způsobem přispívá k rozvoji umění a kultury a je uznávána nebo se snaží, aby byla uznávána za umělce, ať již je, či není v jakémkoliv pracovním svazku nebo v jakémkoli sdružení“.

Podle EU hlavním cílem umělecké tvůrčí činnosti není peněžní příjem, ale tvůrčí činnost (viz Status umělce EU 2007), přitom ale právě peněžní příjem zajišťuje umělci důstojnou existenci. Je tedy zřejmé, že společnost je svým způsobem zodpovědná za umožnění tvůrčí činnosti umělcům, pakliže z něj chce profitovat. Přestože tedy umělec není definován jako osoba, která se „živí“ uměním, musí být definice statusu umělce spjata nejen s tím, že se sám za umělce považuje, ale také se společenskou odezvou na výsledky jeho tvůrčí činnosti, a to včetně finanční odměny za prodej svého uměleckého produktu (např. ve formě honoráře, mzdy, tantiém apod.). Je tedy vhodné vytvořit registry umělců, přičemž jednou z podmínek uznání osoby jako profesionálního umělce bude výše příjmů pocházejících z umělecké činnosti?

2. Jaký typ podpory umělce je žádoucí?

- a) finanční (garantovaná výše příjmu)
- b) sociální a zdravotní pojištění
- c) společenské uznání (různá ocenění, společenské objednávky)
- d) mobilita a usnadnění získávání pracovních příležitostí
- e) pomoc při budování druhé kariéry

3. Kdy a za jakých podmínek podporu poskytovat?

- a) permanentně za „normálních“ okolností (např. garantovat určitou výši příjmů, daňová zvýhodnění, pomoc při získávání různých finančních příspěvků – snížená hranice pro poskytování bankovních produktů apod.)
- b) podpora v období, kdy se umělci nedaří prodat svůj „produkt“, např. z důvodu nemoci, stáří, ale i krátkodobého výpadku poptávky po jeho produktech či službách
- c) v mimořádných situacích ve společnosti (krizová situace typu pandemie apod.)

Při zkoumání problémů uměleckých pracovníků na volné noze je třeba vzít v úvahu, že existují různé typy uměleckých profesí. Některé obory vyžadují „uměleckou samotu“ při vlastním tvůrčím aktu (výtvarné umění, literatura), nebo při přípravě (sólisté, dirigenti, herci), jiné mají charakter společné, kolektivní práce (orchestr, komorní tělesa, scénická umění). Různé podmínky k práci a rozdílný typ podpory mohou zřejmě vyžadovat umělci v různých uměleckých oborech, jako jsou performing arts (scénická umění, hudba ad.), výtvarná umění, literatura, film a další. Specifické podmínky k činnosti potřebují vedoucí umělecké profese – dirigenti, režiséři, choreografové, dramaturgové apod. Není možné patrně zapomenout ani na podpůrné profese technického charakteru, jejich podmínky k práci a její ocenění jsou zcela mimo pozornost.

Situace se v současné době komplikuje i vznikem nových uměleckých druhů (nový cirkus, současný tanec a scénická pohybová umění) a kreativních odvětví souvisejících s digitalizací a vytvářením uměleckého obsahu v nových formách (vizuální formy, tvorba počítačových her – herní průmysl včetně tvorby hudebních podkladů) a šířením uměleckých děl na sociálních sítích a v médiích.

Význam této výzkumné zprávy spočívá ve sběru a analýze dat dokládajících potřeby, problémy a představy umělců pracujících ve svobodném povolání. Prostřednictvím dotazníkového šetření cílící na umělce z oboru hudby, literatury, scénického a výtvarného umění a víceoborové umělce byla získána data od 248 umělců. Cílem celého projektu a jeho výstupu v podobě této výzkumné zprávy je přinést nové poznatky o pracovních podmínkách umělců v ČR a poskytnout podstatné nové informace Ministerstvu kultury ČR, ale i dalším zainteresovaným skupinám, které by měly dále sloužit jako podklad pro legislativní změny.

O PROJEKTU

CÍL PROJEKTU A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

Hlavním cílem projektu je identifikace rizik, problémů a potřeb, kterým čelí umělci a kulturní pracovníci bez stálého zaměstnání. Tento cíl byl naplněn nejprve prostřednictvím rešerše dostupných materiálů k problematice statusu umělce a následně bylo vytvořeno a distribuováno dotazníkové šetření. Cíl projektu tak přímo reaguje na tematický okruh A výzvy č. 2/2022 Podpora výzkumných projektů k problematice status umělce a internacionalizace.

Především pandemická situace odhalila problém nedostatku dat a informací o postavení umělců a kulturních pracovníků bez stálého zaměstnání. Tento projekt má ambici přispět ke zlepšení této situace a poskytnout materiál v podobě této výzkumné zprávy sloužící jako podklad pro zavádění systémových opatření zlepšující podmínky pro práci umělců bez stálého zaměstnání.

Výzkumná otázka vycházející z cíle projektu zní: *Jakým rizikům, problémům a potřebám čelí umělci a kulturní pracovníci bez stálého zaměstnání?* K zodpovězení této otázky byla využita data z dotazníkového šetření.

POUŽITÉ VÝZKUMNÉ METODY A TECHNIKY SBĚRU DAT

Navazující činnost vycházející z rešerše literatury spočívala ve vytvoření a distribuci dotazníku jehož cílem je odhalit rizika, problémy a potřeby, kterým čelí umělci a kulturní pracovníci bez stálého zaměstnání. Dotazníkové šetření bylo šířeno v České republice prostřednictvím uměleckých asociací a organizací spolupracujících s umělci v období listopad až prosinec 2022.

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na následující segmenty:

- literatura
- scénická a dramatická umění
- hudba
- výtvarné umění
- více oborů

ZDROJE DAT, POČET RESPONDENTŮ A ZPŮSOB JEJICH VÝBĚRU

Dotazník byl dostupný prostřednictvím google form. Dotazník byl distribuován mezi umělce z oblasti literatury, scénického a dramatického umění, hudby, výtvarného umění a víceoborové umělce. Dotazník byl distribuován prostřednictvím řady profesních asociací a newsletterů a v období listopad až prosinec 2022 bylo získáno 248 odpovědí od umělců z výše uvedených oblastí.

METODY ANALÝZY DAT

Dotazníkové šetření bylo navrženo tak, aby v první fázi jeho kvantitativní část odhalila a popsala převažující charakter odpovědí, a tedy definovala převažující názory/odpovědi respondentů.

Vyhodnocení kvantitativních otázek proběhlo pomocí obecných metod deskriptivní statistiky, které jsou, vzhledem k cíli výzkumu a relativně nízké komplexitě získaných dat, zcela dostačující.

Analýza zahrnovala demografické charakteristiky souboru (forma umělecké činnosti, pohlaví, obor umělecké činnosti, trvání profesionálního výkonu umělecké činnosti, výše příjmu z umělecké činnosti). V rámci vyhodnocování otázek podle genderu byl vyřazen jediný respondent, který uvedl jiné pohlaví než žena nebo muž, a jeho odpověď tedy neměla z hlediska souboru dostatečnou statistickou významnost. Mimo tento případ byly veškeré charakteristiky i odpovědi zcela bez závad, a nebylo tedy třeba provádět jakékoliv jiné zásahy nebo opravy.

Metoda vyhodnocení otázek vychází ze záměru zachytit jednak převažující odpovědi, ale také vnitřní podobu souboru právě s přihlédnutím na výše uvedené demografické charakteristiky. Pro názornost byla výsledná data zobrazena formou skládaných pruhových grafů s absencí číselných hodnot. Důvodem je, že vstupní data byla kvůli záměru zachytit vnitřní podobu odpovědí respondentského souboru transformována do procentuálních poměrů - zastoupení. Proto jsou důležité poměry, nikoli jejich absolutní vyjádření. Jak je ostatně v několika případech patrné, pokud jsme volili vyhodnocení podle odlišných demografických charakteristik, došlo ke změně pořadí z hlediska četnosti preferovaných odpovědí. Nicméně nejde o četné případy, nadto k tomuto jevu nedošlo v případě výrazně preferovaných odpovědí.

To nám říká, že budeme-li na významnost odpovědí pohlížet optikou odlišných demografických charakteristik, existují pouze mírné názorové odchylky. Na tom podstatném se respondenti, i v kontextu různých demografických charakteristik, shodují.

VÝSLEDKY PROJEKTU

V rámci dotazníkového šetření se podařilo zajistit poměrně vyrovnané zastoupení odpovědí umělců z jednotlivých segmentů kultury, zastoupení mužů a žen, a také umělců s různou délkou výkonu umělecké činnosti.

Obecně lze říci, že se umělci napříč obory shodovali v odpovědích na jednotlivé otázky a zpravidla se neobjevovaly velké rozdíly ani v odpovědích mužů a žen, ani podle pracovního statusu umělce.

Mezi hlavní oblasti, ve kterých by umělci ocenili podporu ze strany státu, patří sociální a zdravotní pojištění a následně i podpora v daňové oblasti. Této tematice se věnovaly také otevřené otázky, kde se objevoval názor, že platby sociálního a zdravotního pojištění mohou být pro umělce likvidační, především z povahy nepravidelnosti uměleckého příjmu a řada respondentů je považuje za neférové ve srovnání s živnostníky. Jako řešení respondenti uváděli:

- podnikání na základě autorského zákona bez nutnosti zakládat OSVČ,
- jiné daňové tarify než doposud a jiné režimy odvodu sociálního a zdravotního pojištění (např. jednoroční úhradu na základě výpočtu z reálných příjmů i na hlavní samostatně výdělečné činnosti nebo rozlišení podle sezónnosti),
- zavedení francouzského systému un intermittent du spectacle, statusu, který kvůli nejistotě pravidelného příjmu poskytuje příspěvky v době nízké pracovní vytíženosti, v době mateřské a v dalších situacích a je určen pro umělce v oblasti scénického a audiovizuálního umění.

S nepravidelností příjmů souvisí i často zmiňovaný problém při získání půjčky a hypotéky a otázka druhé kariéry.

Otázky vztahující se k podmínkám získání statusu umělce jasně ukazují, že podle respondentů by měla být nejzásadnější tři kritéria pro získání statusu: charakter zdroje příjmů, umělecké vzdělání a profesní příprava a následně registrace jako základní předpoklad přiznání statusu. Jako oblasti, které by měl status umělce zajišťovat, označují respondenti především sociální výpomoc v době neschopnosti vykonávat profesi, finanční podporu v době nízkého pracovního vytížení, výsluhové důchody a na posledním místě pomoc při získávání schopnosti vykonávat druhou profesi.

Na následujících stranách jsou uvedeny detailní výsledky podle jednotlivých oblastí podle odpovědí respondentů za jednotlivé oblasti a také vzhledem k jejich pracovnímu statusu.

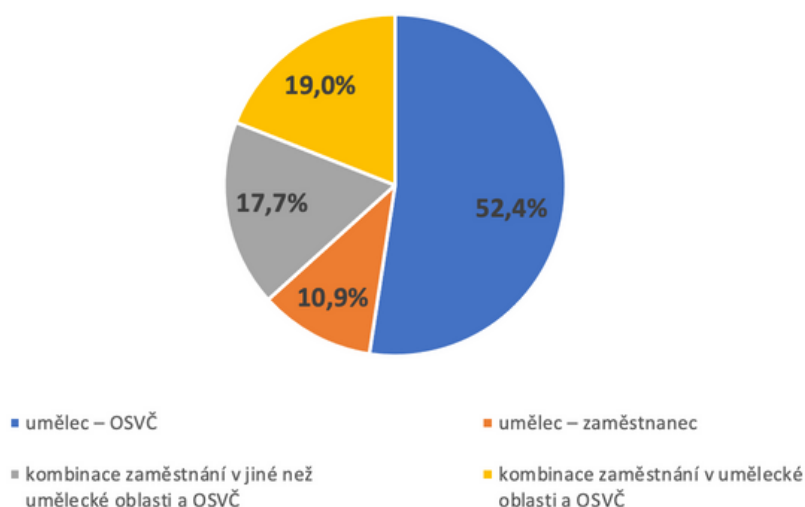
VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY

ZASTOUPENÍ PODLE PRACOVNÍHO STATUSU

V rámci projektu bylo důležité zjistit, jaké je postavení respondentů a případně, zda existují odlišnosti v rizicích, problémech a potřebách jednotlivců právě vzhledem k jejich postavení. Z celkového počtu 248 nadpoloviční většina, tedy 130 respondentů, působí jako umělci OSVČ. 47 respondentů uvedlo, že kombinují zaměstnání v umělecké oblasti a OSVČ, 44 respondentů kombinuje zaměstnání v jiné než umělecké oblasti s OSVČ a 27 respondentů jsou zaměstnanci.

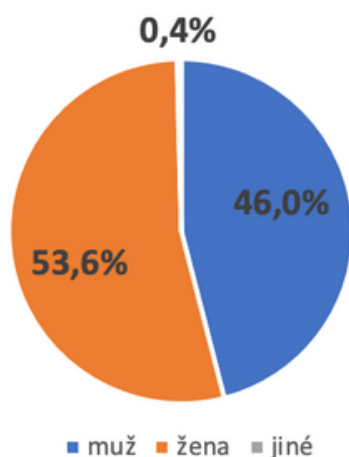
Graf 1 Zastoupení respondentů podle pracovního statusu

ZASTOUPENÍ PODLE POHLAVÍ

V rámci dotazníkového šetření se podařilo zajistit vyrovnanosti odpovědí v poměru mezi muži a ženami. Z celkového počtu 248 odpovědí, vyplnilo dotazník 133 žen a 114 mužů, jeden respondent uvedl jiné pohlaví.

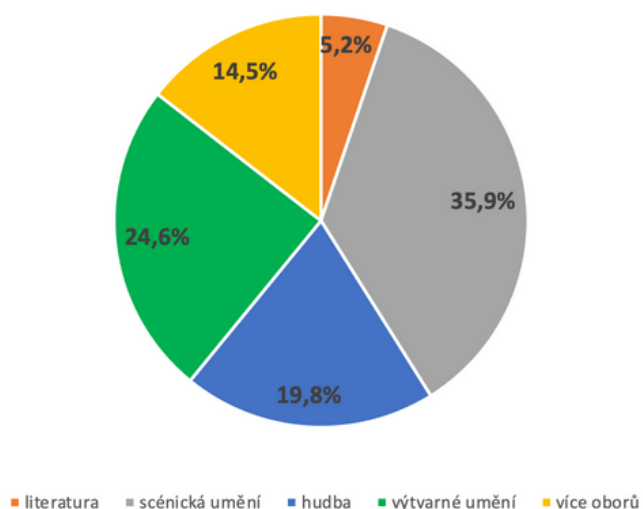
Graf 2 Zastoupení respondentů podle pohlaví

ZASTOUPENÍ JEDNOTLIVÝCH UMĚLECKÝCH OBORŮ

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na hlavní umělecké obory, cílem bylo mimo jiné zjistit, jaké jsou rozdíly právě v různých oborech. Zastoupení jednotlivých oborů bylo poměrně vyrovnané s převažujícím zastoupením respondentů působících v oboru scénického umění, konkrétně 89 odpovědí. Následuje 61 odpovědí respondentů věnujících se výtvarnému umění, 49 respondentů se věnuje hudbě, 36 respondentů uvedlo, že působí ve více oborech a nejmenší zastoupení v dotazníku (13 respondentů) měla literatura.

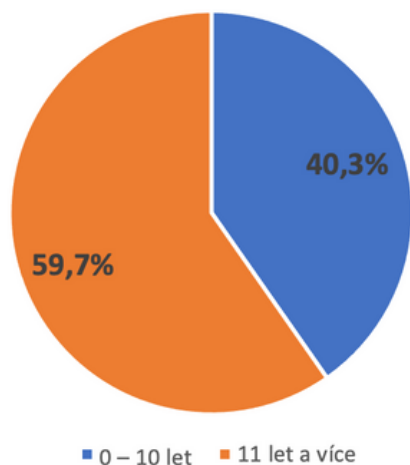
Graf 3 Zastoupení respondentů podle jednotlivých uměleckých oborů

ZASTOUPENÍ RESPONDENTŮ PODLE SENIORITY

V dotazníku byla zastoupena také otázka na senioritu respondentů, v tomto případě se také podařilo zajistit vyrovnané zastoupení umělců z hlediska délky vykonávání jejich praxe. Celkem 148 respondentů v dotazníku uvedlo, že vykonává uměleckou činnost 11 a více let, a 100 respondentů svou praxí vykonává méně než 11 let.

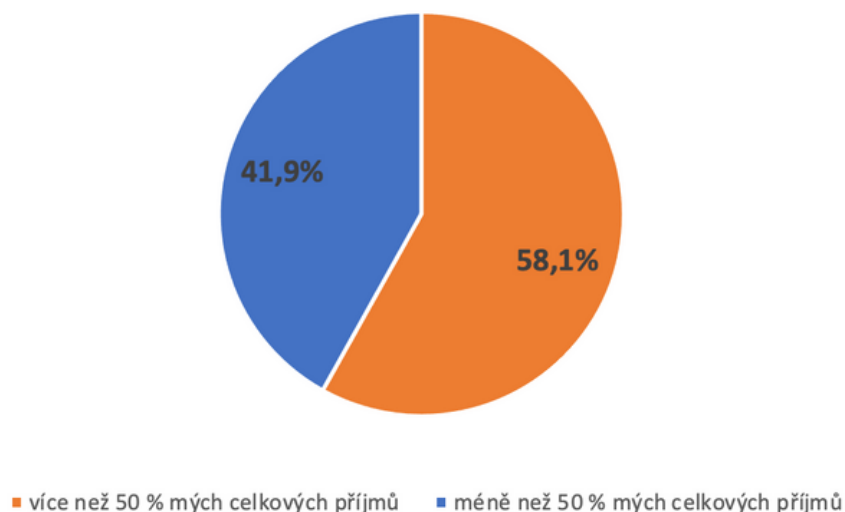
Graf 4 Zastoupení respondentů podle seniority

ZASTOUPENÍ UMĚLCŮ PODLE PŘÍJMU

Poslední identifikační otázka se týkala příjmu respondentů z umělecké činnosti. I v tomto případě se podařilo v dotazníku dosáhnout poměrně dobrého zastoupení. Celkem 143 respondentů odpovědělo, že příjem z umělecké činnosti tvoří více než 50 % jejich příjmů a 103 respondentů tvrdí, že příjem z umělecké činnosti tvoří méně než 50 % jejich celkových příjmů.

Graf 5 Zastoupení respondentů podle příjmu

POTŘEBY UMĚLCŮ

PODPORA ZE STRANY STÁTU

V této části dotazníku odpověděli respondenti na otázku: **V jakých oblastech byste nejvíce ocenili podporu ze strany státu?** V rámci této otázky měli respondenti možnost vybrat maximálně 3 nejdůležitější odpovědi.

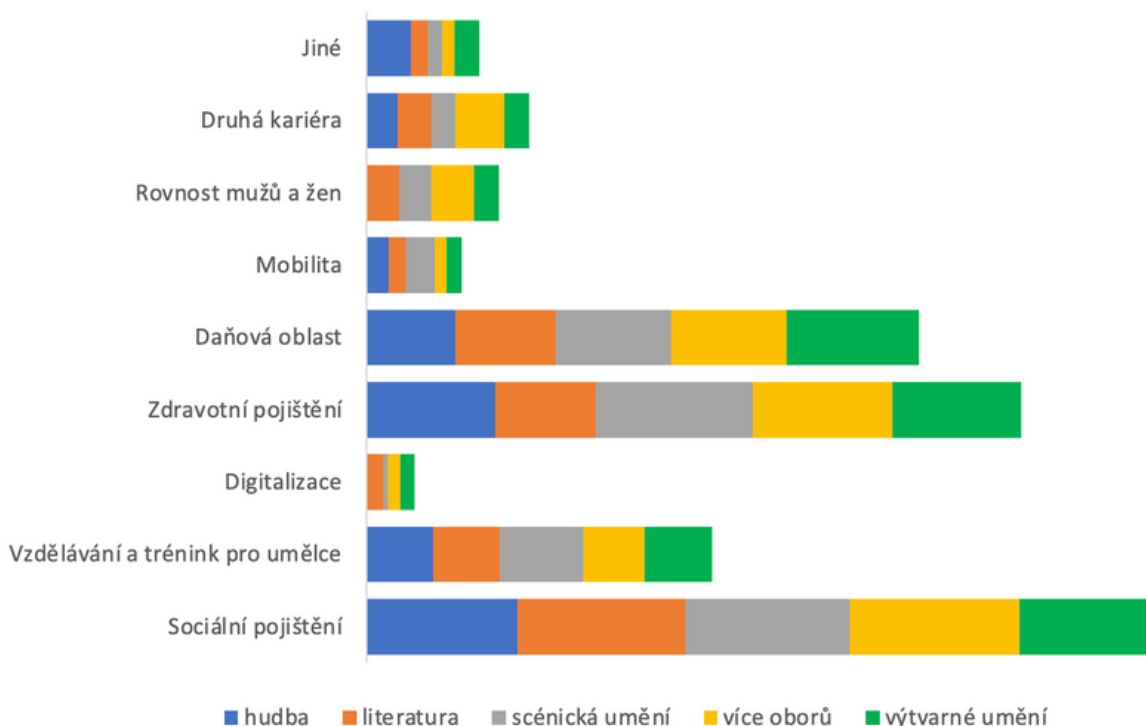
Nejvíce by respondenti ocenili pomoc v oblasti sociálního pojištění a zdravotního pojištění. Následuje podpora v daňové oblasti. Tyto tři oblasti spatřují respondenti jako naprosto zásadní. Čtvrtou nejčastěji vybranou volbou byla podpora v oblasti vzdělávání a tréninku pro umělce a následně podpora v oblasti druhé kariéry. Podporu mobility a digitalizace respondenti nespátřují jako nejpodstatnější oblasti, ve kterých by ocenili pomoc ze strany státu.

V Grafu 6 jsou uvedeny odpovědi rozdělené podle jednotlivých oborů respondentů. Z grafu vyplývá, že se v jednotlivých odpovědích nevyskytují zásadní rozdíly. Respondenti z oboru scénického umění spatřují jako nejzásadnější právě sociální a zdravotní pojištění a daňovou oblast a ze všech oborů nejvíce oceňují podporu v oblasti vzdělávání a tréninku pro umělce. Stejně tak hodnotí podporu v oblasti mobility jako zásadnější než ostatní obory. Jinak nelze vyhledat mezi daty žádnou pravidelnost.

Respondenti měli v rámci této otázky možnost doplnit další možnosti, tyto odpovědi se různí a objevují se v řádu jednotek a vyskytují se zde následující témata:

- pomoc při znemožnění výkonu práce a krizových situacích
- pravidelná finanční podpora a poskytnutí minimálního příjmu na pokrytí existenčních potřeb
- stabilita sektoru kultury,
- obnova zákona o veřejných stavbách s povinností uměleckého díla,
- minimální stanovené částky za danou práci, tedy forma komory nebo odborů a kontroly.

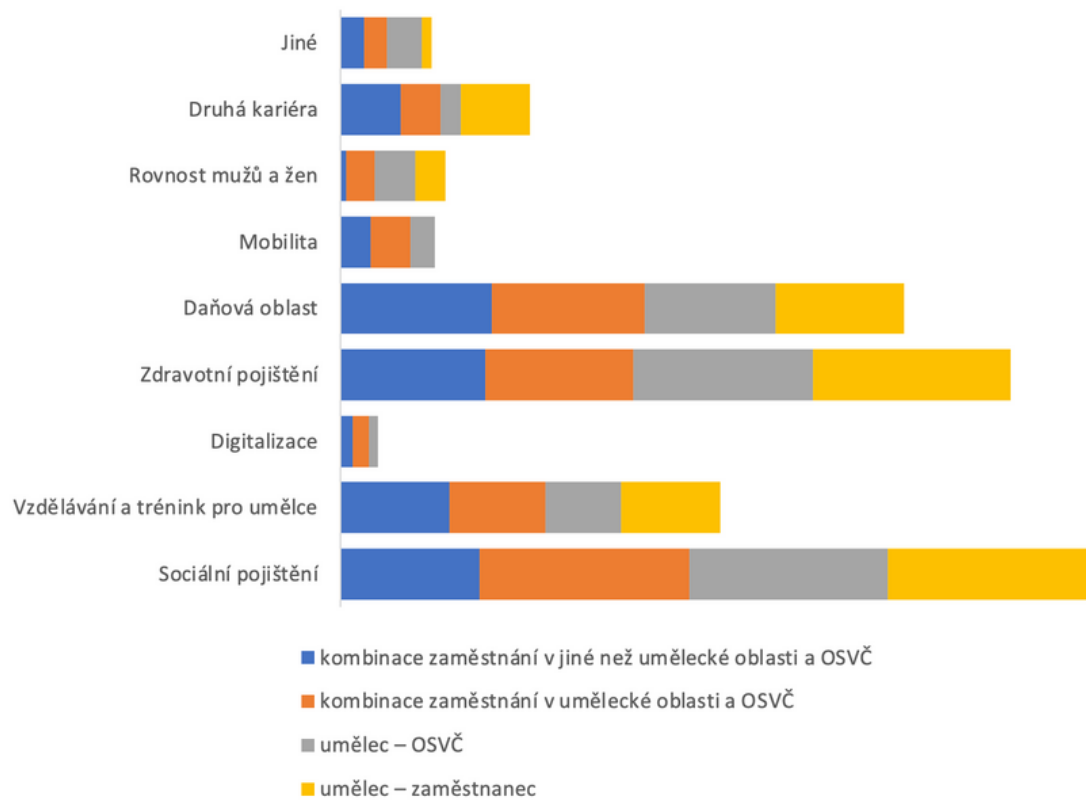
Graf 6 V jakých oblastech byste nejvíce ocenili podporu ze strany státu?

V rámci dotazníku bylo zásadní zjistit postoje respondentů vzhledem k jejich statusu, hledat rozdíly v odpovědích umělce OSVČ, umělce zaměstnance, nebo kombinace OSVČ a zaměstnání. I v tomto případě se však překvapivě ve výsledcích nevyskytují zásadní rozdíly a výsledky jsou zachyceny v Grafu 7. Mírné rozdíly lze spatřovat v následujících aspektech:

- sociální pojištění je spatřováno jako nejméně zásadní pro jednotlivce kombinující zaměstnání v jiné než umělecké činnosti s OSVČ
- podobná situace panuje v oblasti zdravotního pojištění, kde nejmenší důležitost z respondentů spatřují jednotlivci kombinující zaměstnání a OSVČ
- naopak jednotlivci kombinující OSVČ a zaměstnání oceňují vzdělávání a trénink pro umělce jako zásadnější než umělci OSVČ a umělci zaměstnanci
- největší rozdíl se vyskytuje v oblasti druhé kariéry, kde jako zásadní podporu v této oblasti spatřují především umělci-zaměstnanci a jako nejméně podstatnou tuto oblast spatřují umělci OSVČ.

Graf 7 V jakých oblastech byste nejvíce ocenili podporu ze strany státu?

EFEKTIVNÍ PODPORA ZE STRANY STÁTU

V rámci této sekce měli respondenti možnost poskytnout odpověď na otevřenou otázku: **Jak by podle Vás měla vypadat efektivní podpora umělců ze strany státu?** Data byla kódována, při jejich prezentaci jsou využity přímé citace z odpovědí.

Možnost odpovědi na tuto otázku využilo 156 z 248, tedy téměř 63 % respondentů. Překvapivě jen několikrát se objevila potřeba podpory ze strany státu v době celospolečenské krize, například pandemie. V celém výzkumu jsou slova „covid“ nebo „koronavirus“ zmíněna pouze třikrát, a většinou jako odkaz („Covid ukázal, kde jsou slabá místa. A stát se zatím nepoučil.“) Je otázkou, zda tento výsledek interpretovat jako relativní úspěch programu Covid bonus, nebo jako snahu umělců i celé společnosti na období pandemie zapomenout.

Odpovědi na výše položenou otázku lze rozdělit do tří kategorií. Části respondentů takto položená otázka evokovala silný, pečující stát, který by měl „zajistit čas, prostor a materiální standard na tvůrčí práci“, protože „když někdo věnuje čas studiu v rámci nějaké umělecké profese, měl by dostat šanci tuto svou profesi důstojně v daných podmínkách provozovat.“ Úkolem státu je „osvěta směrem k občanům“, například „kontinuální a dlouhodobá podpora kulturních center v odloučených lokalitách“. Mezi vizuálními umělci silně rezonuje téma tzv. procenta na umění: („Proč dříve byla u každé větší / veřejné stavby procentuelní sazba na uměleckou výzdobu a dnes to už není?“)

Někteří respondenti interpretují proměnu společnosti po roce 1989 tak, že se „z umělců ‚udělali‘ OSVČ. To nevádí u umělců, kteří jsou populární...ti ostatní si musí nejdříve vydělat na základní sociální a zdravotní platby.“ Stát by podle části odpovědí měl tomuto trendu čelit, „vytvořit podmínky, aby se institucím vypláceno umělce zaměstnat alespoň na částečný úvazek.“ Třikrát bylo zmíněno, že v umění chybí odbory („Měly by se zřídit odbory a ty by měly pravidelně vydávat obecné ‚ceníky‘, aby nedocházelo k devalvaci uměleckých výkonů.“)

V menšině byly hlasy kritizující současný stav z liberálních pozic. Jen jednou se objevila myšlenka, že je umělců příliš, protože stát akredituje příliš uměleckých vzdělávacích oborů: „Tolik lidí nemůže být ani dostatečně disponováno, ani se následně v oboru uživit...Znám příliš mnoho lidí s vysokoškolským uměleckým vzděláním, kteří se v oboru neuplatní a řeší svou obživu jinak.“ Častější byla kritika příspěvkových organizací, především kvůli nedůstojným tabulkovým platům, které je třeba přinejmenším navýšit, ale nejlépe zrušit, protože „realita... je jiná než na papíře“ a například v případě herců by „divadlo...mělo dostat peníze pro zaměstnance podle jejich výkonů a času který divadlu dají. Času,

který mnoho herců věnuje divadlu nad rámec je mnoho a není často zaplacen.“ Stejně tak „režisér některé větší inscenace připravuje třeba i půl roku a v tomto kontextu není honorář kolem devadesáti tisíc (což je bohužel mnohdy ten lepší případ) hrubého zisku ani trochu odpovídající.“ Zmiňována byla spodní hranice honorářů (Honoraruntergrenze) ve Spolkové republice Německo a potřeba řešit rovnost mužů a žen v honorářích. Objevil se i požadavek úplného „zrušení příspěvkových organizací, neefektivních, podporujících nerovnoprávnost, klientelismus a rodinkaření!“

Druhá kategorie odpovědí se soustředila přímo na status umělce. Ten vychází z „pochopení specifik způsobu práce (tvorby umělců), tedy že ji nelze postihnou hodinovou sazbou, nelze tvořit kontinuálně tedy 12 měsíců v roce.“ Status umělce musí „respektovat a vyjít vstříc životní úloze služby, kdy člověk je závislý jen na sobě a svých schopnostech, na kterých musí neustále pracovat. Není zde skoro žádná jistota zajištění do budoucna.“ Role umělce je jiná než role živnostníka, „nejde o podnikatele v umění, ale o člověka, který vytváří dílo, ne zboží“. Na straně státu prozatím chybí „uznání kontinuálního vzdělávání umělců, seberovoje a výzkumné činnosti jako práce, za kterou umělec dostává plat.“ Vzhledem k tomu, že „tyto činnosti umělec musí vykonávat pro dosažení kvalitních uměleckých výstupů, ale nejsou většinou nijak finančně ohodnoceny,“ dostává se do pasti, protože „musí pracovat na několika projektech zároveň, aby pokryl všechny výdaje“.

Bolestně jsou vnímány především měsíční platby za sociální a zdravotní pojištění, „které mohou být pro umělce vzhledem k povaze jejich povolání, především vzhledem k nepravidelnosti příjmů, likvidační“ a které jsou neférové ve srovnání s živnostníky. Možných řešení nabízí odpovědi více: „Podnikání na základě autorského zákona bez nutnosti zakládat OSVČ“, popřípadě „jiné daňové tarify než doposud a jiné režimy odvodu sociálního pojištění, popř. i zdravotního pojištění, např. jednorozční úhrada na základě výpočtu z reálných příjmů i na hlavní samostatně výdělečné činnosti“, nebo rozlišení podle sezónnosti, kdy „např. v jednom měsíci se umělec připravuje, studuje, vzdělává apod. a nevydělává, nebo jen úplně minimálně, tudíž by měl zvýhodněnou sazbu.“

Respondenti jsou v různé míře podrobnosti obeznámeni s francouzským modelem podpory umění. V jedné odpovědi byl například popsán například francouzský kompenzační systém L'intermittence du spectacle, který „uznává, že práce v umění je velmi nejistá a dochází při ní k dlouhým obdobím útlumu. Pokud umělci pracující v divadelním, hudebním, filmovém, televizním a rozhlasovém sektoru prokážou určitý objem placené práce ročně, francouzský stát jim dorovná výdělek a vyplácí podporu v období nezaměstnanosti.“ Status umělce by měl zajistit „nepodmíněný příjem, zajišťující alespoň základní a důstojnou životní úroveň v období příprav projektů, které většinou nejsou

placené.“ Základní nepodmíněný příjem by „v lepších měsících umělci přilepšil nebo dovolil něco začít spořit a v horších měsících naopak pokryl minimálně kruciální výdaje.“ Tedy jednoduše: „30 řádně zdaněných koncertů/performancí za rok = v příštím roce základní příjem např. 15 000 měsíčně od státu na podporu životních nákladů umělce, aby se mohl naplno věnovat své činnosti“.

To ovšem stále zcela neřeší rizika umělecké práce a otázku druhé kariéry. Tam by pomohl „fond sociálního zabezpečení umělců daný zákonem...který zajišťuje, že samostatně výdělečně činní umělci a publicisté požívají podobné ochrany v systému zákonného sociálního pojištění jako zaměstnanci“. Pro výkonné umělce, kteří nemohou z objektivních důvodů vykonávat svou profesi až do starobního důchodu „by stát měl zajistit finanční podporu po dobu změny kariéry (rekvalifikace, vlastní podnikání, následné studium apod.), aby jim nepoklesly příjmy. Pro stát to také bude finančně efektivnější než platit podporu v nezaměstnanosti nebo invalidní důchod.“ Responze mnohokrát poukazovaly na podmínky umělců-rodíčů, a stejně tak i umělců-seniorů. Je nedůstojné, když „divadelní kritičky a kritici prakticky nemají šanci dosáhnout na jinou než nejnižší mateřskou a rodičovskou a na jiný než nejnižší možný důchod.“

Poslední, třetí kategorii, tvořily odpovědi zaměřené na jednodušší administrativu a spravedlivé rozdělování prostředků. Hlasy volající po zjednodušení a průhlednosti grantových řízení odrážejí osobní zkušenost, podle níž se „mnoho umělců se do grantových řízení ani nepouští z důvodu jejich složitosti a neprůhlednosti“ a „současné způsoby jsou obvykle časově i administrativně náročné, i když umělec obdrží jen zcela zanedbatelnou podporu“. Dvakrát byly zmíněny nezávislé, kvazi-neziskové instituce známé z anglosaského světa pod označením quango. Budoucností je „otevřený grantový systém podporující maximální spektrum zapojování umělců do projektů a institucí, který je nezávislý na struktuře MK ČR“. Systémovou bolestí současnosti je nejistota grantového financování. Mnoha umělcům by „hodně pomohlo, kdyby finance na celoroční činnost z grantových dotací nepřišly subjektům v červnu daného roku, ale vzhledem k tomu, že mají být určeny na činnost subjektu vždy od ledna konkrétního roku, tak kdyby přišly ideálně nejpozději v únoru.“

Vedle sebe kritických zmínek o nedostatečném ekonomickém vzdělání samotných umělců respondenti zmiňují i přetrvávající nevzdělanost či nepochopení na straně úředníků, „kteří kolikrát sami neumí poradit, byť by rádi, protože se v dané problematice v případě uměleckých profesí sami těžko orientují.“ Je typické, že „když přijde umělec na pracovní úřad, tak se mu se smíchem oznámí, že v tomto se nevyznají.“ V rámci zavedení statutu umělce by tedy bylo vhodné také „udělat osvětu mezi úředníky o životě umělce a jeho potřebách a přínosech pro společnost“.

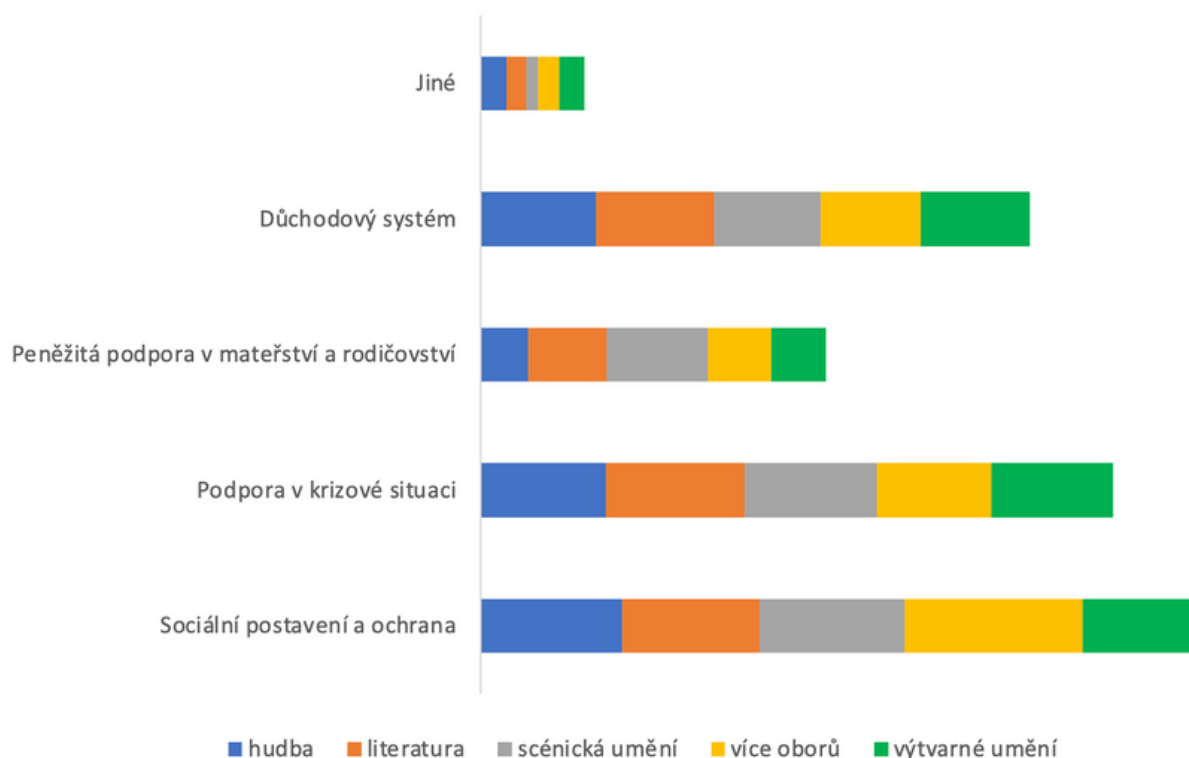
PROBLÉMY A OMEZENÍ

NEDOSTATKY SOUČASNÉHO SYSTÉMU Z HLEDISKA EXISTENČNÍ JISTOTY

Jedním z cílů dotazníku bylo identifikovat, jaké nedostatky v současném systému umělci spatřují. Respondenti měli v této části dotazníku možnost vybrat maximálně dvě odpovědi na otázku: **Co jako umělec/umělkyně postrádáte v současném systému z hlediska existenční jistoty?**

Odpovědi u této otázky jsou podobné, jako u otázky předchozí. Za nejzásadnější nedostatek respondenti považují špatné sociální postavení a nedostatečnou ochranu umělců. Jako druhý palčivý problém identifikovali chybějící podporu v krizových situacích. Jako silný nedostatek je také spatřována otázka důchodového zabezpečení pro umělce a nízká peněžitá podpora v mateřství a rodičovství. Z Grafu 8 vyplývá, že i v této otázce nepanují velké rozdíly mezi zkoumanými obory. Z výsledků dotazníku lze v rámci této oblasti nalézt jen drobné rozdíly v postojích respondentů. Peněžitá podpora v mateřství a rodičovství je nejzásadnější nedostatkem pro respondenty z oblasti scénických umění, naopak pro respondenty-hudebníky nepatří mezi hlavní otázky (to však může být způsobeno rozložením vzorku).

Graf 8 Co jako umělec/umělkyně postrádáte v současném systému z hlediska existenční jistoty?

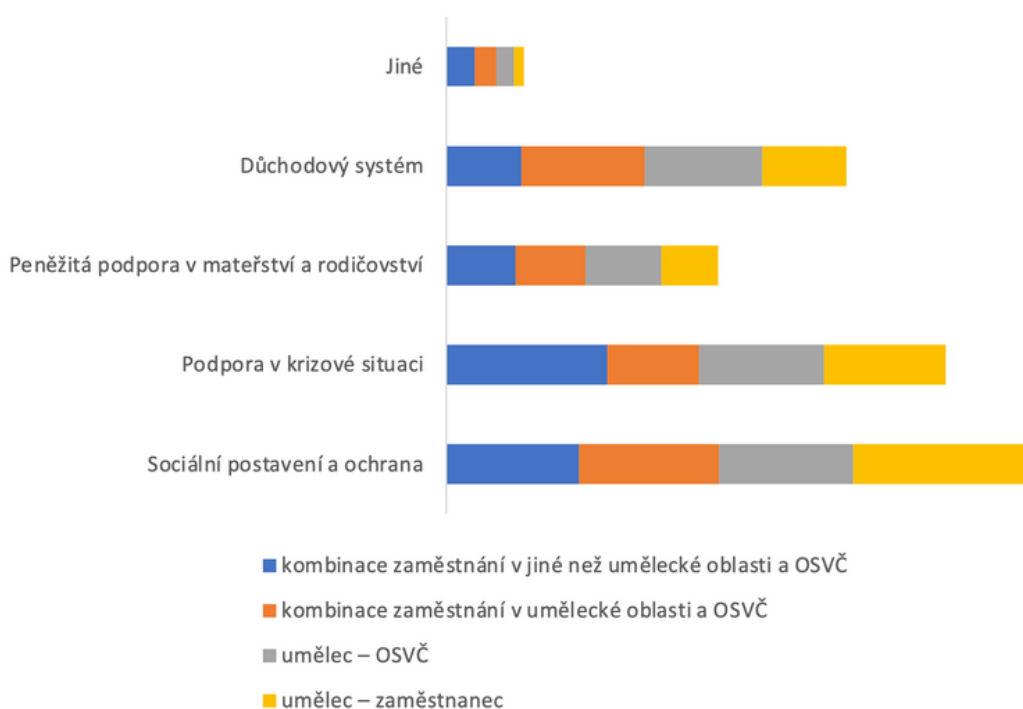
V Grafu 9 jsou zachyceny výsledky pro tuto otázku podle statusu respondentů. I v tomto případě panuje mezi respondenty výrazná shoda, až na několik drobných rozdílů:

- jako výrazný nedostatek spatřují umělci-zaměstnanci především sociální postavení a ochranu;
- respondenti kombinující OSVČ se zaměstnáním v jiné než umělecké oblasti za kritickou považují především nedostatečnou podporu v krizových situacích;
- umělci-OSVČ a umělci kombinující OSVČ se zaměstnáním v umělecké oblasti spatřují jako hlavní nedostatek důchodový systém.

I v rámci této otázky měli respondenti možnost volné odpovědi, jak ukazují grafy 8 a 9, takových odpovědí bylo minimum, přesto se v nich však vyskytovala následující důležitá témata:

- jedinec pracující jako OSVČ nemá v případě existenčních problémů nárok na podporu v nezaměstnanosti,
- podpora nestátních nezávislých subjektů je slabá nebo vůbec neexistuje,
- vzdáleným ideálem je státní podpora pro neziskové umělecké akce na základě jednoduché elektronické žádosti,
- pro podporu českých výtvarných umělců by bylo vhodné pořádat pravidelné salony, kde by mohli veřejně představit svoji tvorbu umělci, kteří nejsou propagováni zástupci kulturních institucí podléhajících aktuálním trendům v umění,
- umělecká práce je nestálá, s čímž je spojena nestabilita příjmu – status umělce by tedy mohl pomoci v případě hypotéky, která dnes pro umělce na volné noze téměř nedostupná.

Graf 9 Co jako umělec/umělkyně postrádáte v současném systému z hlediska existenční jistoty?

SYSTÉMOVÉ PROBLÉMY

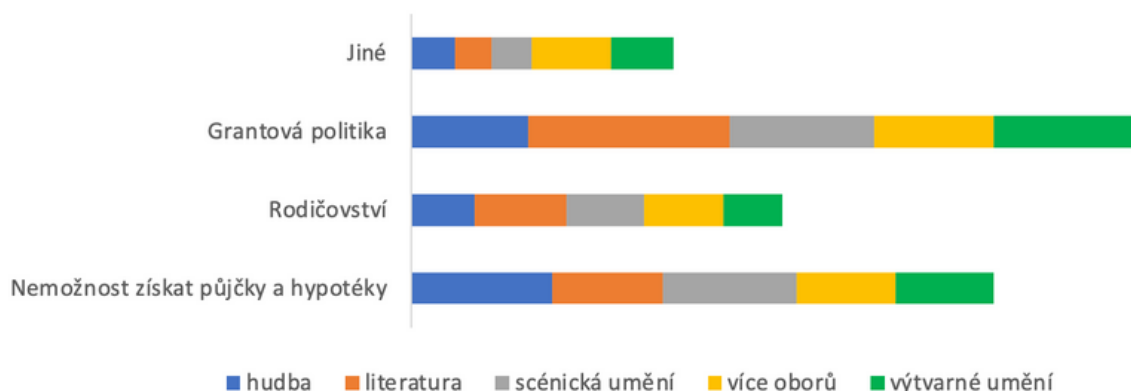
Respondenti byli dotázáni, jaké jsou podle nich dva nejdůležitější systémové problémy, kterým čelí. Nejvíce respondentů se shodlo na tom, že problémem je grantová politika. Palčivým problémem je také nízká možnost získat půjčky a hypotéky, na třetím místě respondenti zmiňovali nízkou podporu rodičovství. Pokud se podíváme na rozdíly v odpovědích zástupců jednotlivých oborů, grantová politika je spatřována jako největší problém především zástupci z oboru literatury a následně výtvarného a scénického umění. Nemožnost získat půjčky a hypotéky rezonuje jako zásadní problém především v oboru hudby a scénického umění.

V rámci této otázky řada respondentů využila možnosti doplnit další problémy, kterým jako umělci čelí, ve volných odpovědích se vyskytovala především tato témata:

- neznalost a nepochopení státních úředníků umělce jako OSVČ a neznalost různých uměleckých profesí a jejich fungování a s tím spojený rytmus práce;
- sociální nejistota;
- tzv. Schwarzsystém, nucená práce na IČO i když jde ve skutečnosti o zaměstnání;
- nutnost druhého výdělků v jiných oborech a nemožnost získat zakázky na základě autorského zákona;
- pravidelné a vysoké platby státu při nepravidelných příjmech;
- dlouhodobé špatné odměňování a nízké honoráře;
- byrokraticky složité vyřizování grantů a nekompetentnost soutěžních komisí;
- problémy OSVČ (v režimu OSVČ navzdory velmi nízkým výdělkům často umělci nedosáhnout na státní sociální podporu a dávky, např. příspěvek na bydlení, dávky se pro OSVČ vypočítávají jinak, často z průměrné mzdy v národním hospodářství, což je velkým problémem, pokud má umělec výdělek nižší);
- obecné neukotvení umělců v systému;
- obtížné prosazení, špatná konkurenceschopnost a klientelismus;
- nízký společenský status umění (umění je společností, a proto i státem, vnímáno jako zábava, nikoli práce);
- nedostatek informací o různých formách podpory.

V rámci této otázky se vyskytly i tři odpovědi, které zastávaly názor, že respondent nečelí žádným problémům a že by umělci neměli mít žádná speciální privilegia.

Graf 10 Jaké jsou hlavní systémové problémy, kterým čelíte jako umělec/umělkyně?

Pokud se podíváme na strukturu odpovědí podle statusu respondentů, je poměrně překvapivé, že nemožnost získat půjčky a hypotéky rezonovala nejvíce u umělců, kteří jsou zaměstnaní (to svědčí o nízkých mzdách v kulturním sektoru). Grantová politika je spatřována jako zásadní systémový problém především mezi jednotlivci, kteří kombinují OSVČ a zaměstnání v umělecké oblasti.

Graf 11 Jaké jsou hlavní systémové problémy, kterým čelíte jako umělec/umělkyně?

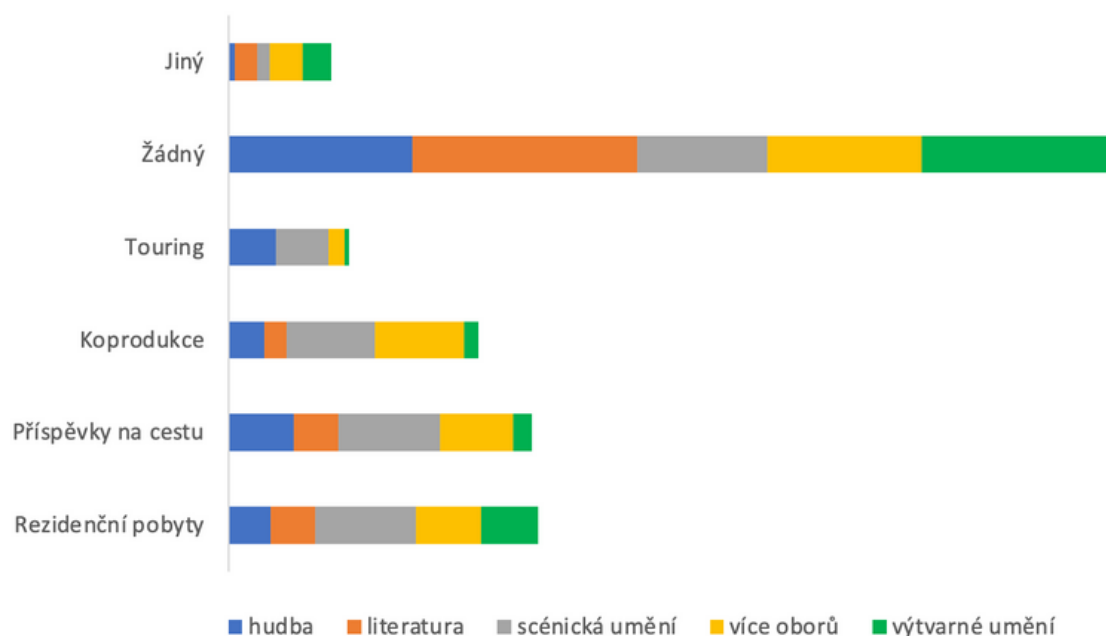

INTERNACIONALIZACE

PODPORA INTERNACIONALIZACE

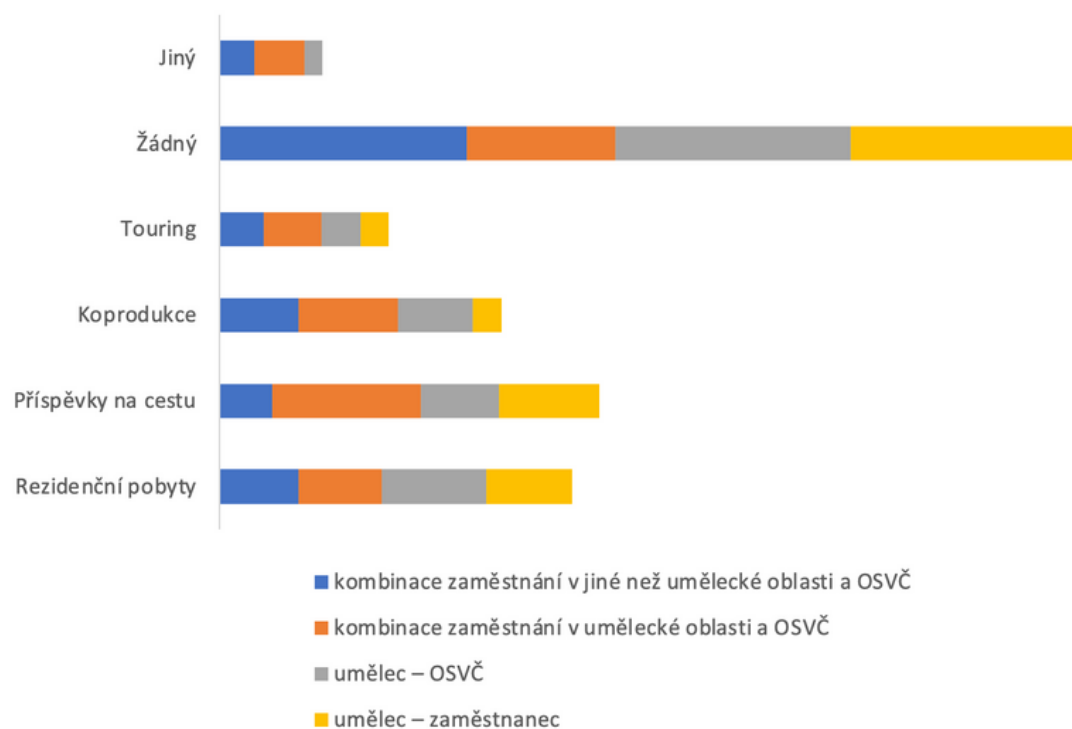
Respondenti byli nejdříve tázáni, jaký druh podpory internacionalizace doposud využili. Z grafu vyplývá, že naprostá většina respondentů nikdy nevyužila žádnou z podpor internacionalizace, šlo především o respondenty z oboru literatury a výtvarného umění. Využití podpory internacionalizace, například příspěvků na cesty nebo rezidenční pobyty, bylo vyšší u respondentů z oboru scénických umění.

Graf 12 Jaký druh podpory internacionalizace jste dosud využil/a?

Nejvíce využívají podporu internacionalizace (především v podobě příspěvků na cestu nebo koprodukce) respondenti, kteří kombinují OSVČ se zaměstnáním v umělecké oblasti. Překvapivě nízký je podíl odpovědí u umělců, kteří působí pouze jako OSVČ. Využívání podpory internacionalizace je u těchto respondentů poměrně nízké, jen někteří z nich využívají rezidenční pobyty – tato možnost je typická právě pro umělce-OSVČ.

Graf 13 Jaký druh podpory internacionalizace jste dosud využil/a?

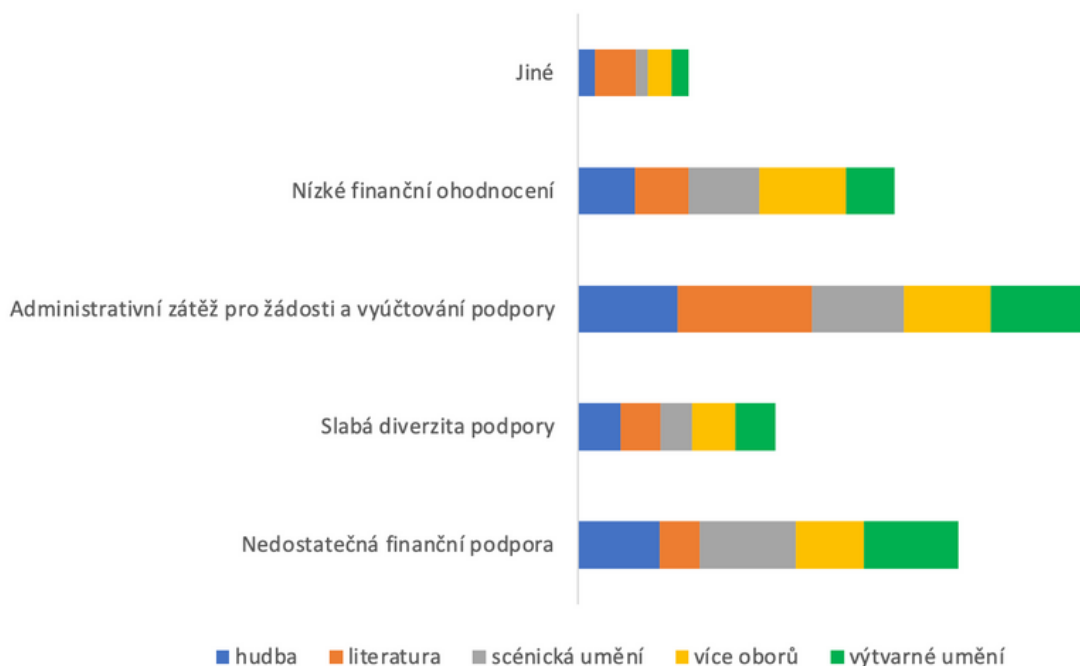

PROBLÉMY V PODPOŘE INTERNACIONALIZACE ZE STRANY STÁTU

V rámci výzkumu bylo podstatné zjistit, jaké problémy umělci spatřují v současném systému podpory internacionalizace. Respondenti opět měli možnost vybrat maximálně dvě odpovědi. Odpovědi napříč obory se poměrně shodovaly. Jako nejpodstatnější problém vidí respondenti administrativní zátěž pro žádosti a následné vyúčtování, tento problém rezonoval především u respondentů z literárního oboru, kteří, jak z předchozí otázky vyplývá, využívají podporu internacionalizace nejméně. Druhým podstatným problémem je podle respondentů nedostatečná finanční podpora, tento problém rezonoval především u respondentů z oboru výtvarného umění. Za další problémy respondenti označují nízké finanční ohodnocení a slabou diverzitu podpory.

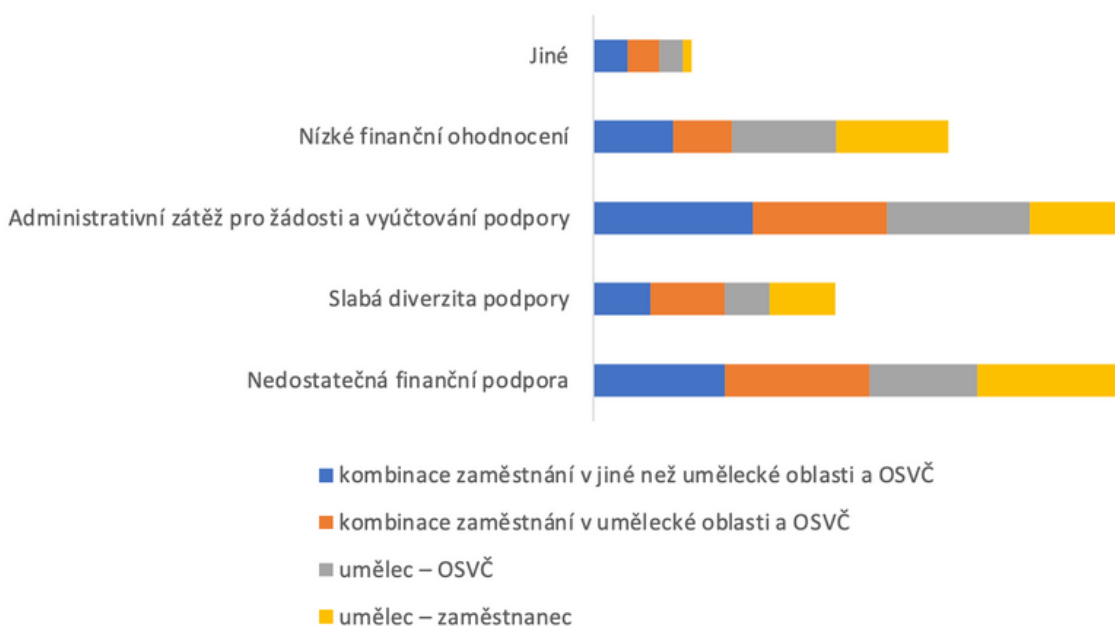
Respondentů, kteří využili možnosti volné odpovědi, nebylo mnoho. Často se v odpovědích objevovalo, že nemají s takovou podporou zkušenost, a tím pádem nelze posuzovat tyto problémy a také to, že o možnostech takové podpory ani nevědí. V odpovědích se také objevoval problém nedostatečné otevřenosti vůči dosud nezavedeným způsobům zahraniční spolupráce, a také neexistence podpory pro filmaře a kulturní manažery jako jednotlivce.

Graf 14 Jaké jsou podle Vás hlavní problémy v podpoře internacionalizace ze strany státu?

Rozdíly v odpovědích k otázce podpory internacionalizace lze zaznamenat především u umělců, kteří jsou zaměstnaní. Ti na rozdíl od ostatních skupin jako zásadní problém vidí nedostatečnou finanční podporu a administrativní zátěž pro ně nepředstavuje hlavní problém. Všechny ostatní respondenty odrazuje právě přílišná administrativní zátěž.

Graf 15 Jaké jsou podle Vás hlavní problémy v podpoře internacionalizace ze strany státu?

EFEKTIVNÍ PODPORA INTERNACIONALIZACE

Možnost textové odpovědi na tuto otázku využilo 117 respondentů z 248, byť někteří proto, aby uvedli, že o internacionalizaci nemají zájem. Odpovědi se lišily podle oboru i osobnosti respondentů, kdy je zřejmé, že jiné potřeby má umělkyně, která „pro příští rok... žádala grantovou podporu na 5 mezinárodních projektů“ a jiný malíř, který uvedl: „umím namalovat obraz, ale neumím ho nijak účinně propagovat v zahraničí. Nejsem na to vybaven jazykově, kontakty, schopnostmi. Jsem introvert, samotář.“

Respondenti oceňují, že „v poslední době se situace zlepšila, objevují se časné pobídky na různé programy mobility“. Celých devět volných odpovědí za nejefektivnější nástroj internacionalizace výslovně označuje touring, neboť „máte možnost jak prezentovat svá díla v zahraničí, tak naopak máte možnost jako zástupce subjektu mezinárodní díla převážet, čímž získáváte větší kredibilitu v kontextu grantového systému, a zároveň tento druh internacionalizace může vést k navázání budoucí spolupráce ve formě koprodukcí = vzniku nových mezinárodních děl, kofinancování atd.“

Zřejmá je také obliba rezidencí, které jsou „tvůrčivé a udržitelné“. Za absurdní je však označena situace, kdy rezidence „má umělec sám platit“ nebo je nutné kofinancování. „Z umělce to vytváří nekonečně zavaleného administrativního pracovníka. Naopak nutno říci, že některé rezidence (např. vyhlašované PerformCzech) jsou již velice dobře dimenzované co do administrativního výkonu, to do finančního příspěvku.“

Několik volných odpovědí se věnovalo inkluzivitě. Je třeba, aby „podpora byla otevřena nejen pro začínající, ale také pro zralé umělce, aby jim pomohla dokončit, naplnit dílo“. Je třeba, aby existovaly „rezidenční pobyty, které nejsou určeny pouze ‚single‘ umělcům, ale reflektují i situaci kdy je tvůrce i rodičem a má tedy podmínky pro tvorbu ale i pobyt s dětmi/partnerem/chůvou, který se může v době tvorby a rezidence dětem věnovat.“ Z jiné odpovědi: „Pro mě jako rodiče vyhovují spíše krátkodobé akce, ideální je pravidelné zveřejňování možností výjezdů, poptávek ze zahraničí, festivalů atd.“ Jako ideální je vnímána „možnost rezidence v letních měsících, kdy partner může pečovat o dítě se mnou na rezidenci a já tvořit“.

PROBLÉMY A PŘEKÁŽKY V SOUČASNÉM SYSTÉMU DOTACÍ

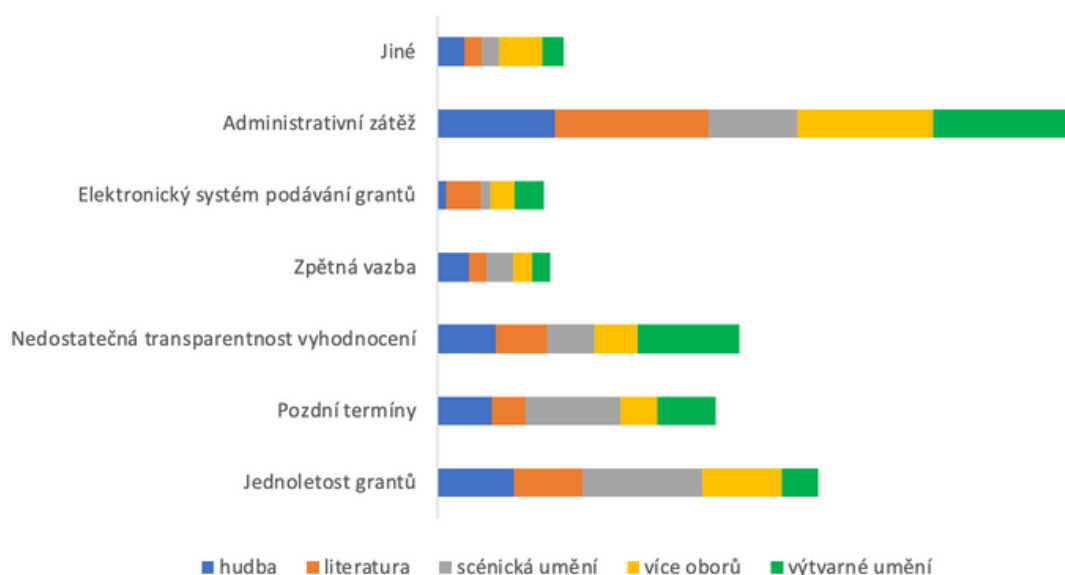
PŘEKÁŽKY V SOUČASNÉM SYSTÉMU DOTACÍ NA ÚROVNI STÁTU

V rámci otázky diskutující hlavní překážky v současném systému dotací na úrovni státu měli respondenti možnost vybrat maximálně dvě nejdůležitější odpovědi. Odpovědi pro oblast dotačního systému a jeho překážek korespondují s odpověďmi týkajícími se internacionalizace. Respondenti se opět shodují, že zásadní překážkou v současném systému dotací je administrativní zátěž. Tato překážka panuje napříč obory, ale nejzásadnější je pro respondenty z oblasti literatury a naopak nejméně zásadní pro respondenty z oblasti scénických umění. Pro respondenty věnující se scénickému umění je palčivým problémem jednoletost grantů. Jako poměrně malou překážku jednoletost grantů označují respondenti z oblasti výtvarného umění. Ti za překážku označují především nedostatečnou transparentnost hodnocení.

Respondenti, kteří vybrali možnost volné odpovědi, zmiňovali následující problémy:

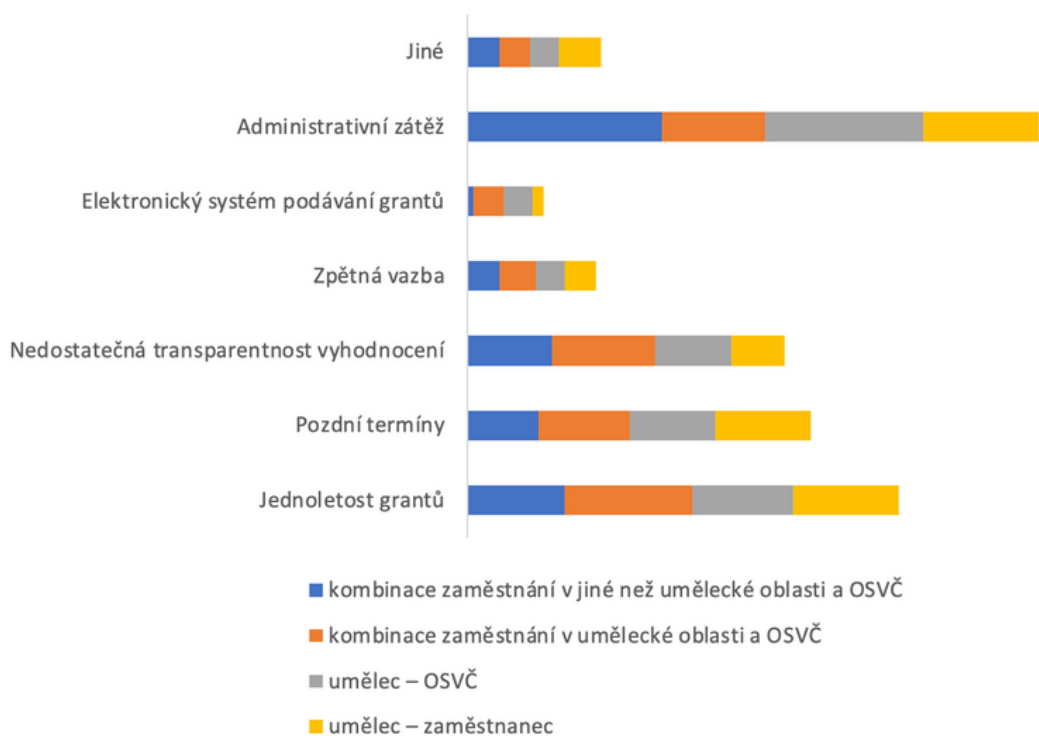
- nedodržování termínů zveřejnění výsledků a částek ze strany MK ČR (vyhodnocování trvá neúměrně dlouho, ačkoliv žadatel musí dodržet všechny termíny);
- grantové uzávěrky, nemožnost žádat o granty průběžně;
- nízké dotace nezávislým scénám;
- nekompetentnost komisí, zaujatost;
- vyřazování žádostí pro banální formální pochybení;
- anebo respondenti nemají zkušenosti s dotacemi;
- někteří nejsou zastánci dotací obecně.

Graf 16 Jaké jsou podle Vás hlavní překážky v současném systému dotací na úrovni státu?

Ve struktuře odpovědí podle pracovního statusu respondentů panuje poměrně shoda. Administrativní zátěž je palčivým problémem především pro respondenty kombinující OSVČ a zaměstnání v jiné než umělecké oblasti, naopak jedinci kombinující OSVČ a zaměstnání v umělecké oblasti administrativní zátěž překvapivě vidí jako menší problém než ostatní respondenti. Zástupci této skupiny vnímají jako zásadní problém jednoletost grantů a nedostatečnou transparentnost vyhodnocování.

Graf 17 Jaké jsou podle Vás hlavní překážky v současném systému dotací na úrovni státu?

NEDOSTATKY V SOUČASNÉM SYSTÉMU DOTACÍ NA ÚROVNI STÁTU

Možnost odpovědi na tuto otevřenou otázku využilo 112 z 248 respondentů, část ovšem kritizovala systém dotací obecně, jiní naopak vyjadřovali spokojenost se současným stavem. Respondenti, kteří systém dotací využívají, by ocenili podporu při podávání žádostí, „včasné a obsažné informace“ či přímé „konzultace při podávání žádosti, jasné vysvětlení některých podmínek“. Podpora musí být jednoduchá, logická a předvídatelná, protože „možnost dobrého plánování je ... pro výsledky klíčová“.

Kritizována je nedostatečná transparentnost rozhodování. Demotivující je především „chybějící zpětná vazba“, respondenti by naopak ocenili „citlivý feedback“ umožňující „zlepšení příštích žádostí“. Nevyhovující je současný stav, kdy existují jacísi tajemní hodnotitelé, „kteří o naší činnosti rozhodují, ale nikdy nevidíte vy je, ani oni vás, natož vaši práci.“ I v případě této otázky se objevila kritika příspěvkových organizací, které jsou někdy automaticky „považovány v struktuře města za nadřazené nezávislé scéně (hlavně je to cítit u krizového financování)“.

Objevila se i procesní kritika zmiňující „permanentně zpožděný harmonogram“ a s tím spojenou nejistotu. Je jasné, že „dostat výsledky na rok 2023 v únoru 2023 je pozdě. Měsíce prosinec–únor jsou z tohoto důvodu psychicky náročné.“ Jak zmínila jedna z responzí: „Je opravdu děsivé, že finance v oblasti divadla na celoroční činnost, které jsou určeny na činnost leden–prosinec, dorazí na účet v červnu – tedy po půl roce, kdy už by se měly čerpat.“

Jako ideální se jeví vznik jednotné platformy pro všechny veřejné dotace „(přehledný seznam vyhlášek, pravidel, deadlinů na jednom místě; jednotný systém vyplňování, společné přílohy, atd.)“. Z konkrétních doporučení lze vybrat „možnost vyplatit si odměnu z grantu, jehož jsem příjemce jako FO, za práci, kterou jsem odvedla.“ Divadelníci by ocenili „granty na reprizování inscenací“, protože „je skvělé získat grant na nový projekt, ale co potom s projektem, když není možné jej dál hrát? Spoléhat se na vstupné je naprosto irelevantní a nikdy nezaplátí celý tým, který se na repríze podílí.“

STATUS UMĚLCE

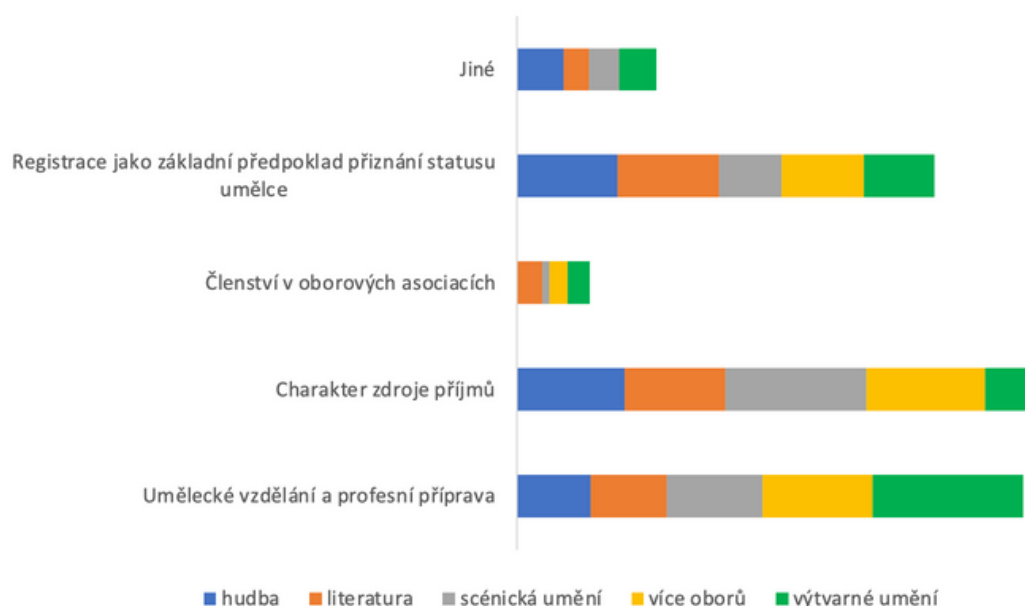
KRITÉRIA PRO PŘIZNÁNÍ STATUSU UMĚLCE

Pro zavedení statusu umělce jsou podstatná kritéria, která by status umělce zajišťovala. Proto byla součástí dotazníku i otázka, jaká kritéria jsou nejdůležitější pro přiznání statusu umělce. Respondenti měli možnost vybrat si jen jednu odpověď. Za těchto podmínek se v odpovědích objevily hned tři nejdůležitější charakteristiky: za prvé charakter zdroje příjmů, následovalo umělecké vzdělání a profesní příprava a na třetím místě registrace jako základní předpoklad přiznání statusu umělce.

Pokud se podíváme na rozdíly v odpovědích za jednotlivé obory, je patrné, že především zástupci výtvarného umění považují za nejdůležitější aspekt přiznání statusu umělce umělecké vzdělání a profesní přípravu, následuje registrace a až poté charakter zdroje příjmu. V oblasti scénického umění ale panuje jiný názor – nejdůležitější pro přiznání statusu umělce je především charakter zdroje příjmu a až poté umělecké vzdělání a profesní příprava a až na třetím místě je registrace. Také respondenti-hudebníci považující za nejzásadnější předpoklad charakter zdroje příjmů, druhá nejčastější odpověď však je registrace a až na třetím místě je umělecké vzdělání a profesní příprava. V případě literatury respondenti pro status umělce považují za zásadní charakteru zdroje příjmů a registraci a až následně umělecké vzdělání a profesní příprava. Členství v oborových organizacích respondenti napříč obory nepovažují za důležitý předpoklad přiznání statusu umělce.

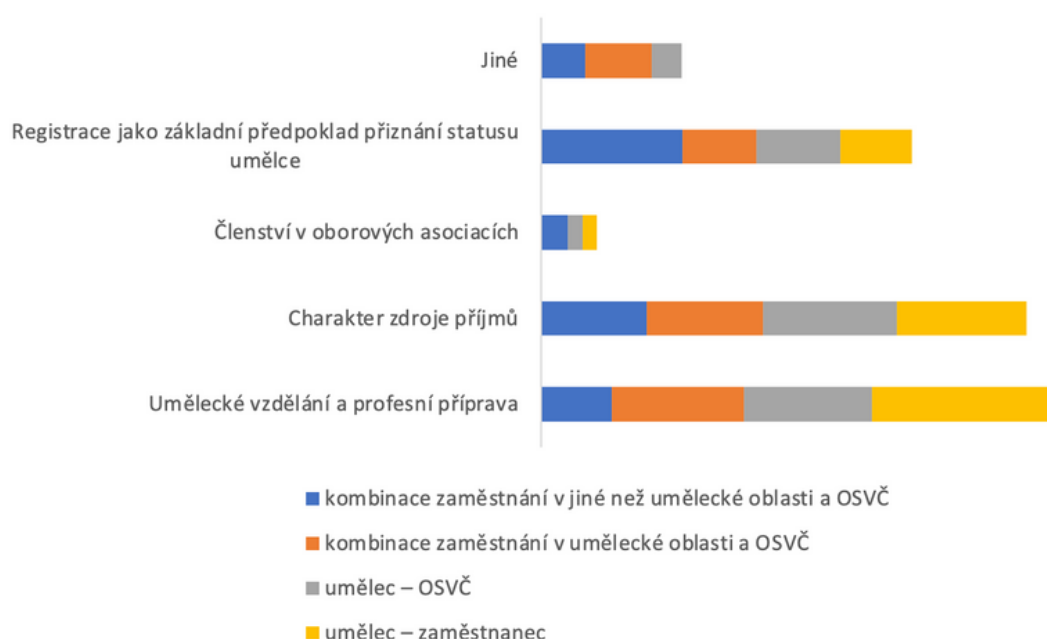
Pokud respondenti v rámci této otázky vybrali možnost "jiné", často se v odpovědích vyskytovalo, že by kritériem měla být kvalita umělecké práce a její hodnota, výsledky umělce a portfolio, v odpovědích se už ale zpravidla nespecifikovalo, co by mělo být hodnotícím kritériem kvality, kdo a jak by měl hodnotit kvalitu umění pro přiznání statusu umělce. Ve dvou odpovědích se vyskytuje, že pro udržení si statusu umělce by měla být nastavena kritéria, jako je například počet veřejných (výdělečných i nevýdělečných uměleckých počinů za rok. Několik respondentů je toho názoru, že by se mělo jednat o kombinaci například charakteru příjmu a členství v oborových organizacích nebo charakteru příjmu a vzdělání.

Graf 18 Co je podle Vás nejdůležitější pro přiznání statusu umělce?

V závislosti na pracovním statusu respondentů se odpovědi téměř neliší, s malou výjimkou, kdy si především zaměstnaní umělci myslí, že předpokladem přiznání statusu umělce by měly být především umělecké vzdělání a profesní příprava. Naopak respondenti kombinující OSVČ a zaměstnání v jiné než umělecké oblasti považují za nejzásadnější předpoklad registraci, umělecké vzdělání a profesní přípravu nepovažují za důležité.

Graf 19 Co je podle Vás nejdůležitější pro přiznání statusu umělce?

ROLE STATUSU UMĚLCE

Podstatným aspektem dotazníku bylo identifikovat oblasti, kterým by se měl status umělce věnovat a ve kterých by měl být umělcům nápomocný. Respondenti měli možnost vybrat tři nejdůležitější odpovědi na otázku, co by měl status umělce zajišťovat a jaká by měla být jeho hlavní role.

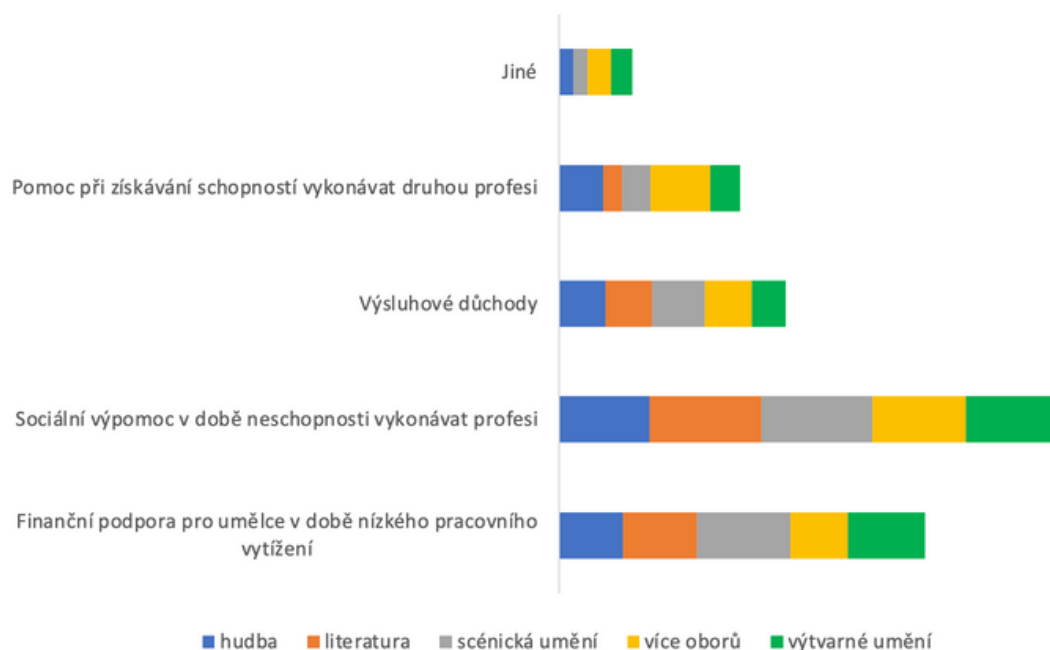
Mezi dvě nejčastěji vybrané odpovědi patří jsou pomoc v době neschopnosti vykonávat profesi a finanční podpora pro umělce v době nízkého pracovního vytížení. Třetí nejčastější odpovědí mezi respondenty byly výsluhové důchody a nejméně často respondenti zvolili možnost pomoci při získávání schopnosti vykonávat druhou profesi.

Na jednotlivých odpovědích panuje mezi jednotlivými obory shoda, až na několik menších rozdílů. Sociální výpomoc v době neschopnosti vykonávat profesi je nejdůležitější především pro respondenty z oblasti scénických umění a také literatury. Finanční podpora pro umělce v době nízkého pracovního vytížení je nejméně podstatné pro respondenty pracující ve více oborech vzhledem k respondentům z ostatních oborů. Zásadní je pro respondenty z oblasti scénických umění, kteří za podstatný aspekt, který by měl status umělce řešit, označují také výsluhové důchody.

Možnost volné odpovědi využilo jen menší množství respondentů. Mezi odpověďmi se vyskytovala následující témata:

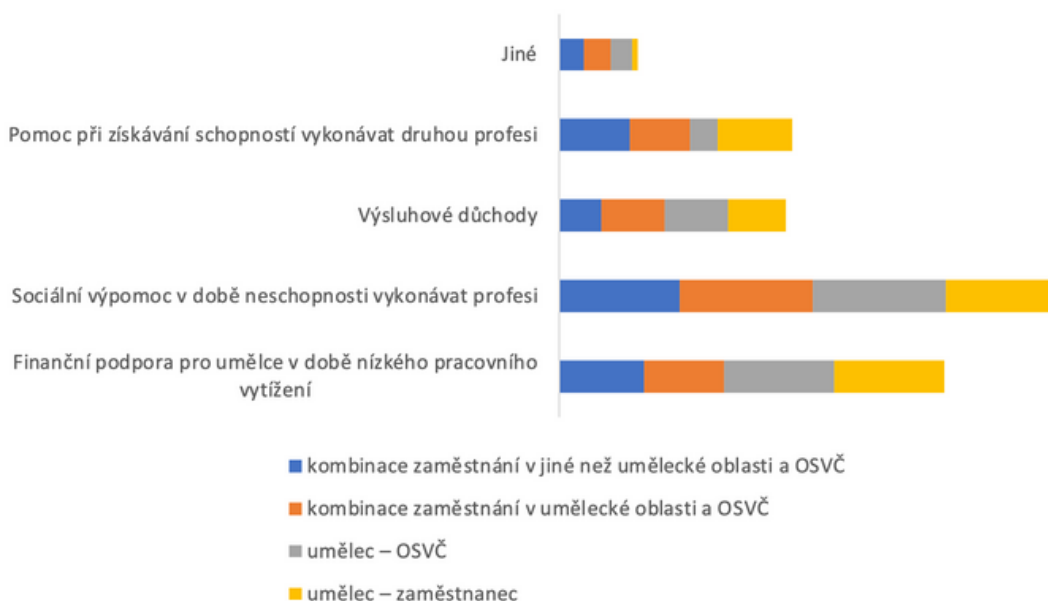
- podpora sociálního a zdravotního pojištění, podpora v rodičovství a důchodu a případně možnost odkladu splátek sociálního a zdravotního pojištění;
- finanční podpora v době nízkého pracovního vytížení, kdy respondenti přímo zdůrazňují možnou inspiraci systémem intermittence, který je zaveden ve Francii a Belgii;
- rekvalifikace, která by měla být umožněna již v době působení umělce, ne až po ukončení aktivní činnosti;
- možnost podpory například v podobě specializované agentury pro propagaci neznámých umělců nebo možnost dotovaných ateliérů;
- nastavení důstojných finančních podmínek za umělecké výkony, zejména v jiných než klasických žánrech;
- status by měl umělce odlišit od podnikatele a živnostníka.

Graf 20 Co by podle Vás měl zajišťovat status umělce a jaká by měla být hlavní role?

Shoda panovala i v odpovědích napříč pracovním statutem. Sociální výpomoc v době neschopnosti vykonávat profesi a finanční podporu pro umělce v době nízkého pracovního vytížení logicky spatřují jako zásadní roli statusu umělce jedinci, kteří pracují na OSVČ. Silně ji podporují ale i umělci zaměstnanci. Pro jednotlivce kombinující OSVČ se zaměstnáním v umělecké oblasti je sociální výpomoc v době pracovní neschopnosti podstatnější než finanční podpora pro umělce v době nízkého pracovního vytížení. Umělci pracující na OSVČ v porovnání s ostatními respondenty nepovažují za zásadní roli statusu umělce pomoc při získávání schopností vykonávat druhou profesi,

Graf 21 Co by podle Vás měl zajišťovat status umělce a jaká by měla být hlavní role?

ZAVEDENÍ STATUSU UMĚLCE V ČR

Na konci dotazníku měli respondenti možnost vyjádřit se k zavedení statusu umělce v ČR. Možnost napsat textový komentář k dotazníku využilo 56 respondentů. Ti v první řadě shrnuli argumenty pro zavedení statusu umělce. Ten „může odbourat existenciální strach jednotlivce vykonávat jednu konkrétní uměleckou činnost na plný úvazek a v profesionálním měřítku“, a tak „prakticky podpořit tvůrce, který (velmi často osobně nepraktického založení) často úplně vypadne z oboru pouze proto, že jen na základě své umělecké činnosti nemůže existenčně přežít, natož se třeba postarat o rodinu. Společnost tak zbytečně přichází o mnoho talentů a velkou kulturní hodnotu.“

Status umělce pomůže k odstranění romantických představ o umělcích, kteří jsou buď celebritami, anebo záměrnými askety. Široká veřejnost má stále „pocit, že by si umělci měli najít normální práci, popřípadě, že všichni umělci mají astronomické příjmy a tráví veškerý čas na Bahamách na svých jachtách.“

Status umělce „by měl být základním zakotvením freelancera“. Jeho zavedení se společnosti vyplatí, protože může „řešit situace, kdy selhává dosavadní systém. Podpora v situacích bez výdělku, podpora při nemocenské, podpora při rodičovské. Zároveň se výrazně zjednoduší systém podávání grantů, daně, sociální a zdravotní pojištění.“

Několik respondentů ale připomnělo, že „sám status je jen formalita, dokud nebude podpořen skutečnými výhodami.“ Palčivou otázkou ovšem je, kdo by měl tyto výhody čerpat. Odpovědi se shodují v podstatě jen v tom, že postačující podmínkou pro přiznání statusu umělce nemůže být pouze umělecké vzdělání. Umělec by se „mohl prokázat kromě studií i tím, že po řadu let vstupuje aktivně do uměleckého života (vystavuje, je aktivní v organizaci kulturního dění, atp.).“ Podobně podle další odpovědi „v ČR je samozvaných umělců (minimálně v oblasti divadla) obrovské množství, mnohdy se stírá hranice mezi ochotnickým a profesionálním, dle mého názoru je potřeba buď uměleckého vzdělání a prokazatelné působení v dané oblasti, nebo prokazatelné působení v dané oblasti s určitými výsledky (participace na několika profesionálních produkcích), aby posléze mohl být status umělce přiznán těm, kteří na něj mají opravdu nárok.“

Podle jiné odpovědi však „pokud je prokazatelně člověk umělcem, nemusí to mít vystudované, ale může pracovat v umělecké sféře a být třeba vystudovaná zdravotní sestra.“ Proto by nemělo docházet „k přehnané selekci, komu status umělce potvrdit a komu nikoliv“, podle některých respondentů by přihlášení k statusu umělce mohlo být dobrovolné. To by ovšem znemožnilo mnohokrát

zmiňovanou potřebu, aby s tímto statusem byla spojena „reálná podpora lidí, co to skutečně dělají.“ Stejná respondentka v odpovědi uvedla také to, že by status také „podmínila nějakým etickým kodexem atd. a při porušení by status umělce mohl být zase odebrán.“

Status umělce musí být k dispozici všem kreativním pracovníkům „včetně technických profesí s uměním spojených.“ Například v divadelním provozu jde o „veškeré technické složky podílející se na hudebním a divadelním díle“, které v současnosti „nemají ani status ‚řemeslníka‘. Jejich činnost je však nejen ‚technicistního‘, ale také tvůrčího, čili uměleckého rázu.“

Respondenti vnímají, že k zavedení statusu umělce bude potřeba diskuse nejen v rámci uměleckého pole, ale napříč společnostmi, včetně jejích zvolených reprezentantů. Jak uvedl jeden z respondentů: „Možná bych začal primitivním programem – akcí, kdy by si politici v daném městě mohli přímo na kávé promluvit s jedním umělcem a opravdu osobně se aspoň hodinu bavit o tom, co naše práce obnáší a na co/za co vlastně peníze chceme. Mám takovou obavu, že to většina politiků (a to i těch pozitivně nakloněných) neví.“

ZDROJE

Brůža, O. (2010). Jak to bylo a jak to je. Pár slov o postavení výtvarného umělce

Evropská komise (2018). The role of public policies in developing entrepreneurial and innovation potential of the cultural and creative sectors. Report of THE OMC (Open Method of Coordination) working group of Member States' experts.

Dâmaso, M. et all. (2021) . The Situation of Artists and Cultural Workers and the post-COVID-19 Cultural Recovery in the European Union. CULT Committee. Policy Department for Structural and Cohesion Policies

Felklová, H. (2020). Status profesionálního umělce. Ochrana a podpora výkonu umělecké profese. IDU

IFACCA (2022). IFACCA Report: A crisis of sustainable careers? Examining working conditions for independent arts and cultural workers.

ND Talks (2022). Ekonomická a sociální situace lidí pracujících v divadle.

Paczyńska, A. (2021). Mapping social dialogue in the commercial live performance sector in Bulgaria, Czechia, Poland, Romania and Serbia. PEARLE

Panteia (2020). The status and working conditions of artists and cultural and creative.

UNESCO. (1980). Recommendation Concerning the Status of the Artist: Adopted by the General Conference at Its Twenty-first Session Belgrade, 27 October 1980. Unesco.

Vašek, R. a Riedlbauch, V. (2012). Studie návazné uplatnitelnosti uměleckého personálu (zaměřeno na vybrané umělce z oblasti performing arts. Nakladatelství Oeconomica.

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Tabulka 1 Vývoj honorářů a platů v uměleckých profesích.....	06
Graf 1 Zastoupení respondentů podle pracovního statusu.....	14
Graf 2 Zastoupení respondentů podle pohlaví.....	14
Graf 3 Zastoupení respondentů podle jednotlivých uměleckých oborů.....	15
Graf 4 Zastoupení respondentů podle seniority.....	15
Graf 5 Zastoupení respondentů podle příjmu.....	16
Graf 6 V jakých oblastech byste nejvíce ocenili podporu ze strany státu?.....	18
Graf 7 V jakých oblastech byste nejvíce ocenili podporu ze strany státu?.....	19
Graf 8 Co jako umělec/umělkyně postrádáte v současném systému z hlediska existenční jistoty?.....	23
Graf 9 Co jako umělec/umělkyně postrádáte v současném systému z hlediska existenční jistoty?.....	24
Graf 10 Jaké jsou hlavní systémové problémy, kterým čelíte jako umělec/umělkyně?.....	26
Graf 11 Jaké jsou hlavní systémové problémy, kterým čelíte jako umělec/umělkyně?.....	26
Graf 12 Jaký druh podpory internacionalizace jste dosud využil/a?.....	27
Graf 13 Jaký druh podpory internacionalizace jste dosud využil/a?.....	28
Graf 14 Jaké jsou podle Vás hlavní problémy v podpoře internacionalizace ze strany státu?.....	29
Graf 15 Jaké jsou podle Vás hlavní problémy v podpoře internacionalizace ze strany státu?.....	29
Graf 16 Jaké jsou podle Vás hlavní překážky v současném systému dotací na úrovni státu?.....	32
Graf 17 Jaké jsou podle Vás hlavní překážky v současném systému dotací na úrovni státu?.....	32
Graf 18 Co je podle Vás nejdůležitější pro přiznání statusu umělce?.....	35
Graf 19 Co je podle Vás nejdůležitější pro přiznání statusu umělce?.....	35
Graf 20 Co by podle Vás měl zajišťovat status umělce a jaká by měla být hlavní role?.....	37
Graf 21 Co by podle Vás měl zajišťovat status umělce a jaká by měla být hlavní role?.....	37

PŘÍLOHA

V této příloze jsou uvedeny tabulky s počtem odpovědí k jednotlivým otázkám dotazníku.

POTŘEBY UMĚLCŮ

V jakých oblastech byste nejvíce ocenili podporu ze strany státu?

Popisky řádků	Počet odpovědí	Sociální pojištění	Vzdělávání a trénink pro umělce	Digitalizace	Zdravotní pojištění	Daňová oblast	Mobilita	Rovnost mužů a žen	Druhá kariéra	Jiné
hudba	49	34	15		29	20	5		7	10
literatura	13	10	4	1	6	6	1	2	2	1
scénická umění	89	67	34	2	64	47	12	13	10	6
více oborů	36	28	10	2	23	19	2	7	8	2
výtvarné umění	61	39	19	4	36	37	4	7	7	7
Celkem	248	178	82	9	158	129	24	29	34	26

PROBLÉMY A OMEZENÍ

Co jako umělec/umělkyně postrádáte v současném systému z hlediska existenční jistoty?

Popisky řádků	Počet odpovědí	Sociální postavení a ochrana	Podpora v krizové situaci	Peněžítá podpora v mateřství a rodičovství	Důchodový systém	Jiné
hudba	49	27	24	9	22	5
literatura	13	7	7	4	6	1
scénická umění	89	50	46	35	37	4
více oborů	36	25	16	9	14	3
výtvarné umění	61	28	29	13	26	6
Celkem	248	137	122	70	105	19

Jaké jsou hlavní systémové problémy, kterým čelíte jako umělec/umělkyně?

Popisky řádků	Počet odpovědí	Nemožnost získat půjčku a hypotéky	Rodičovství	Grantová politika	Jiné
hudba	49	29	13	24	9
literatura	13	6	5	11	2
scénická umění	89	50	29	54	15
více oborů	36	15	12	18	12
výtvarné umění	61	25	15	38	16
Celkem	248	125	74	145	54

INTERNACIONALIZACE

Jaký druh podpory internacionalizace jste dosud využil/a?

Popisky řádků	Počet odpovědí	Rezidenční pobyty	Příspěvky na cestu	Koprodukce	Touring	Žádný	Jiný
hudba	49	7	11	6	8	31	1
literatura	13	2	2	1		10	1
scénická umění	89	31	31	27	16	40	4
více oborů	36	8	9	11	2	19	4
výtvarné umění	61	12	4	3	1	41	6
Celkem	248	60	57	48	27	141	16

Jaké jsou podle Vás hlavní problémy v podpoře internacionalizace ze strany státu?

Popisky řádků	Počet odpovědí	Nedostatečná finanční podpora	Slabá diverzita podpory	Administrativní zátěž pro žádosti a vyúčtování podpory	Nízké finanční ohodnocení	Jiné
hudba	49	23	12	28	16	5
literatura	13	3	3	10	4	3
scénická umění	89	49	16	47	36	6
více oborů	36	14	9	18	18	5
výtvarné umění	61	33	14	34	17	6
Celkem	248	122	54	137	91	25

PROBLÉMY A PŘEKÁŽKY V SOUČASNÉM SYSTÉMU DOTACÍ

Jaké jsou podle Vás hlavní překážky v současném systému dotací na úrovni státu

Popisky řádků	Počet odpovědí	Jednoletost grantů	Pozdní termíny	Nedostatečná transparentnost vyhodnocení	Zpětná vazba	Elektronický systém podávání grantů	Administrativní zátěž	Jiné
hudba	49	17	12	13	7	2	26	6
literatura	13	4	2	3	1	2	9	1
scénická umění	89	48	38	19	11	4	36	7
více oborů	36	13	6	7	3	4	22	7
výtvarné umění	61	10	16	28	5	8	37	6
Celkem	248	92	74	70	27	20	130	27

STATUS UMĚLCE

Co je podle Vás nejdůležitější pro přiznání statusu umělce?

Popisky řádků	Počet odpovědí	Umělecké vzdělání a profesní příprava	Charakter zdroje příjmů	Členství v oborových asociacích	Registrace jako základní předpoklad přiznání statusu umělce	Jiné
hudba	49	11	16	0	15	7
literatura	13	3	4	1	4	1
scénická umění	89	26	38	2	17	8
více oborů	36	12	13	2	9	
výtvarné umění	61	28	9	4	13	7
Celkem	248	80	80	9	58	23

Co by podle Vás měl zajišťovat status umělce a jaká by měla být hlavní role?

Popisky řádků	Počet odpovědí	Finanční podpora pro umělce v době nízkého pracovního vytížení	Sociální výpomoc v době neschopnosti vykonávat profesi	Výsluhové důchody	Pomoc při získávání schopností vykonávat druhou profesi	Jiné
hudba	49	26	37	19	18	6
literatura	13	8	12	5	2	
scénická umění	89	69	82	39	21	10
více oborů	36	17	28	14	18	7
výtvarné umění	61	39	45	17	15	11
Celkem	248	159	204	94	74	34